

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ ՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ՄԱՀԻԿԻՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՏՐԱՄԱԴՐԷ

Երեքշաբթի, 12 Ապրիլ 2022-ին, «Ուսթան Անլայն» հաղորդեց, որ Համաշխարհային Առողջապահության Կազմակերպությունը Սուրիական Կարմիր Մահիկ Կազմակերպության Դամասկոսի մասնաճյուղի շտապ օգնության 10 ինքնաշարժ նուիրեց:

Օժանդակության տրամադրման ներկայ եղան Սուրիական Արաբական Կարմիր Մահիկ Կազմակերպության Նախագահ Խալեթ Հալապաթի եւ Սուրիոյ մէջ Համաշխարհային Առողջապահության Կազմակերպության ներկայացուցիչ Էքճիմալ Մակթիմովայի:

Տեղին է նշել, որ Սուրիական Կարմիր Մահիկին եւ Համաշխարհային Առողջապահության Կազմակերպության միջեւ երկարամեայ գործակցութիւն արձանագրուած է:

Ի. ՍԱՂԱԹԵԼԵԱՆ. «ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐ ՊԱՏՎԱՄԱԽՐՆԵՐՈՒՆ ԶԵՆ ԹՈՅԼԱՏՐԱԾ ՄՏՆԵԼ ԱՐՅԱՆ»

12 Ապրիլին Ազգային Ժողովի նիստերը պայքոթի ենթարկելու յայտարարութենէն ետք, խորհրդարանական ընդդիմութիւնը որոշեց այցելել Արցախ, Սիւնիք եւ Գեղարքունիք, սակայն ռուս խաղաղապահները ընդդիմադիր պատգամաւորներուն թոյլ չտուին մտնել Արցախ: Դեպքին մասին Ազգային Ժողովի փոխնախագահ, ՀՀԴ Հայաստանի Գերագոյն Մարմնի ներկայացուցիչ Իշխան Սաղաթելեան կատարեց հետեւեալ յայտարարութիւնը.

Շար. 19 3 >

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԴԱՇԻՆԵՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

13 Ապրիլին «Հայաստան» դաշինքի խմբակցութիւնը յայտարարած էր, որ 12 Ապրիլին պատգամաւորներու խումբերով պիտի մեկնին Հայաստանի սահմանամերձ բնակավայրեր եւ Արցախի Հանրապետութիւն:

«12 Ապրիլին Արցախի Հանրապետութեան Աղաւնոյի անցակէտին Ռուսիոյ խաղաղապահ զօրքերը արգիլեցին պատգամաւորներուն մուտքը՝ առանց որեւէ հիմնաւորումին, մինչդէռ՝ ՀՀ որեւէ քաղաքացիի մուտքն ու ելքը չի կրնար սահմանափակուիլ: Ուշագրաւ է, որ պատգամաւորներու՝ Արցախ այցելելու քայլին շատ արագ եւ միաժամանակ արձագանգեցին իշխանական ներկայացուցիչներն ու ատրպէյճանական կողմը՝ նոյնիսկ արգիլելու պահանջ ներկայացնելով: Այս վարքագիծն ու

«Հայաստան» դաշինք»

Շար. 19 3 >

Ս. Յարութեան Պատգամ

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՔՕՏԸ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՇԿԵՐՏԵԼՈՒՄ ՆՐԱՔԷՐ Է ԲՈԼՈՐԻՍ ՆԱՄԱՐ

«ՏԷՐ, որո՞ւն երթանք. յաւիտենական կեանք տուող խօսքերը Դո՛ւն ունիս» (Յհ 6.68):

Այսօր Հայ Եկեղեցին հոգեկան բերկրանքով եւ ուրախութեամբ կը տօնէ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի հրաշափառ Ս. Յարութիւնը, որ Քրիստոսի աշակերտելու հրաւեր է բոլորիս համար:

Քրիստոսի խաչելութեամբ մարդիկ, ներառեալ աշակերտները, որոնք կը հաւատային թէ Քրիստոս Աստուած է, Փրկիչն է, երբ տեսան Յիսուսի մահը խաչին վրայ, անոնց մէջ մեռաւ յոյսը, կարծելով որ Քրիստոսի կատարած խոստումները վերջ գտան:

Քրիստոս իր երկրաւոր կեանքի ընթացքին բազմաթիւ բժշկութիւններ, հրաշքներ կատարեց եւ ժողովուրդին ուսուցանեց, ցոյց տալով իր աստուածութիւնը: Յիսուս յայտնեց, թէ տաճարէն աւելի մեծ մէկը կայ իսկ եւ հետեւաբար ինքզինք ներկայացուց որպէս կեանքի դուռը, Մեսիան, Փրկիչը, եւ այս մէկը Հրեաներուն եւ օրէնքի ուսուցիչներուն գայրոյթ պատճառեց:

Ակնարկ մը նետելով Յովհաննու Աւետարանի 6-րդ գլխուն մէջ յիշուած հինգ հազարի կերակրումի դրուագին, կը տեսնենք, որ այն բազմութիւնը, որ կ'ուզէր Քրիստոսը թագաւոր հռչակել, երբ Յիսուս նաւակով աշակերտներուն հետ կը հեռանայ, յաջորդօրը, անոնք այլ հետեւորդներու հետ Յիսուսը կը փնտռեն եւ կը գտնեն գիւնը: Յիսուս անոնց կը խօսի իր ինքնութեան մասին: Շատեր կը հեռանան: Ներկաներէն ոմանք կ'ըսեն՝ կը ճանչնանք այս մարդը, որ Մարիամի եւ Յովսէփի զաւակն է, այսինքն՝ Յիսուսը կը ճանչնան, որպէս մահկանացու արարած մը, եւ ո՛չ թէ երկնքէն իջած Աստուածորդին:

Ամբոխը հեռանալէն ետք, Յիսուս հարց կու տայ աշակերտներուն ըսելով. «Ի՞նչ երթալ կ'ուզէք երթալ»: Պետրոս առաքեալ կը պատասխանէ. «ՏԷՐ, որո՞ւն երթանք. յաւիտենական կեանք տուող խօսքերը Դո՛ւն ունիս: Մենք հաւատացինք ու գիտցանք թէ Դո՛ւն ես Քրիստոսը, Աստուծոյ Սուրբը» (Յհ 6.68-69): Այս խօսքերով աշակերտները իրենց հաւատքը կը հաստատեն եւ Յիսուսի հետ կը մնան: Անոնք կը հաւատան Յիսուսի, ո՛չ թէ

Հայեայ, 17 Ապրիլ 2022
 Մասիս Եպս. Զօպուեան
 Առաջնորդ Բերիոյ Հայոց Թեմի

Շար. 19 2 >

Խմբագրական

ԵՐԲ ԻՐԱՒՈՒՆՔԻԴ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆՃԱԶՈՂԵՐԸ ՎԱՐ Կ'ԱՌՆԵՍ

Հայաստանի ընդդիմութեան Ազգային ժողովին մէջ Արցախի Հանրապետութեան դրօշներ գետեղելը՝ Արցախի իրաւունքներու պաշտպանութեան առաջին մարտահրաւերը է:

Ընդդիմութեան ներկայացուցիչները, որոնք օրեր առաջ ՀՀ Ազգային ժողովին մէջ Արցախի դրօշը կը պարզէին, որպէս խորհրդանիշը Արցախի իրաւունքներու պաշտպանութեան, տարիներ առաջ կը մասնակցէին արցախեան պատերազմին: Անոնք միջազգային ընտանիքի հետ իրենց կապերով, հայ դատի գրասենեակներով կը պարզէին Արցախի հարցին կարգաւորման եւ արցախահայութեան ինքնորոշման իրաւունքին պաշտպանութեան կարեւորութիւնը՝ սանձելու ատրպէյճանական սադրանքները ամեն ժամանակներու մէջ, նոյնիսկ ներկայ աշխարհաքաղաքական պայմանները կանխատեսելով:

Այս ընդդիմութիւնն էր, որ օտար քաղաքական գործիչներ Արցախ կը հրաւիրէր ծանօթացնելու արցախահայութեան ու անոր գոյատեւման սպառնալիքներուն ատրպէյճանական ախորժակներուն լոյսին տակ: Իսկ Ատրպէյճան ամեն գնով խափանել կը փորձէր օտար քաղաքական գործիչներուն մուտքը Արցախ՝ մեկուսացնելու Արցախը:

Այսօր նոյն ընդդիմութեան պատգամաւորներուն մուտքը կ'արգիլուի խաղաղապահ ուժերուն կողմէ: Այլ խօսքով՝ Հայաստանի Հանրապետութեան քաղաքացիներուն մուտքը կ'արգիլուի Արցախ համարեա՛ նոյն՝ Արցախի մեկուսացման նպատակով:

Հայաստանի իշխանութիւններուն այն բացատրութիւնը, թէ Ազգային ժողովի պատգամաւորներուն մուտքը Արցախ չէր թոյլատրուած սադրանքներու կանխարգիլման համար, տրամաբանական չի հնչեր քանի մը տուեալներով.

ա- Խաղաղապահ զինուորին մօտ կը յայտնաբերուէր Արցախ մեկնող պատգամաւորներուն ցանկը, ինչ որ կը հաստատէր, թէ նախօրօք խաղաղապահ ուժերը տեղեակ պահուած են պատգամաւորներու ժամանման մասին:

բ- Վարչապետը 13 Ապրիլին, Ազգային ժողովէն ներս իր ելոյթին կը յայտնէր, թէ միջազգային շրջանակներ կը թելադրեն Արցախի հարցի կարգավիճակին առնչուող նշանոցները վար առնել այս օրերուն, որպէս կացութեան ժամանակաւոր մեղմացման դրսեւորում: Մինչդէռ, նոյն օրերուն, Ատրպէյճանի նախագահը յորդոր կը կարդար արցախահայութեան ըսելով. «Յոյս ունինք, որ հայերը ալ կը հասկնան, որ իրենք Ատրպէյճանի քաղաքացիներ են ու պէ՛տք է, պիտի՛ ապրին ատրպէյճանական դրօշին ներքեւ: Ինչքան շուտ հասկնան ատիկա, այնքան լաւ իրենց համար»:

գ- Հայաստանի պետական այրերը 9 Նոյեմբերի համաձայնութեան ստորագրութենէն ի վեր Արցախ մեկնելէ զգուշացած են ընդհանրապէս:

Այս բոլորը ՀՀ իշխանութիւններուն, խաղաղութեան հաստատման պատրուակով, Արցախի կարգավիճակը երկրորդական համարելու տրամաբանութեան մասին կը խօսին:

Դեպի Արցախ տեղաշարժի սահմանափակումներ սկսելու եւ Արցախը մեկուսացնելու նպատակային քաղաքականութեան մը առաջին դրսեւորումը կը թուի ըլլալ ՀՀ պատգամաւորներու Արցախ մուտքին արգիլումը:

«Գ.»

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԱՒՕՏԸ...

Սկիզբ՝ էջ 1

որովհետեւ Յիսուս հրաշքներ գործեց, բժշկութիւններ կատարեց կամ ուսուցումներ փոխանցեց, այլ որովհետեւ անոնք Յիսուսի մէջ կը տեսնեն աստուածութիւնը, կը ճանչնան Յիսուսը որպէս Աստուածորդի, Մեսիա, Փրկիչ, նոյնիսկ յարութենէն ետք մինչեւ մահ եւ նահատակութիւն անոնք հաստատուն կը մնան իրենց հաւատքին վրայ:

«Տէ՛ր, որո՞ւն երթանք. յաւիտենական կեանք տուող խօսքերը Դո՛ւն ունիս»: Այս նախադասութիւնը արտասանող հաւատարիմ աշակերտները, Յիսուսի խաչելութենէն եւ թաղումէն ետք, կարծեցին թէ սխալած էին իրենց ընտրութեան, իրենց հաւատքին եւ Յիսուսի աշակերտելուն մէջ: Խաչելութեան պահուն բոլորը հոն էին, բացի յոյսէն՝ Զրիստոսէն, որ մեռաւ խաչին վրայ: Ուստի, յաւիտենական կեանքի եւ փրկութեան յոյսը մեռաւ անոնց մէջ, երբ տեսան Յիսուսի մահը խաչին վրայ: Զրիստոսի կեանքը կրնար վերջ գտնել եւ պատմութիւնը կ'աւարտէր, սակայն եզակի դէպք մը պատահեցաւ յարութեան առաւօտուն եւ յեղաշրջեց պատմութեան ընթացքը: Զրիստոսի յարութեամբ նոր սկիզբ մը ունեցաւ մարդկութեան կեանքը:

Հետեւաբար, ո՛չ միայն Յիսուսի ուսուցումները, հրաշագործութիւնները եւ բժշկութիւնները Անոր աստուածութիւնը կը բացայայտեն, այլե՛ւ՝ Անոր խաչելութիւնը, մահը եւ մասնաւարդ մեռելներէն յարութիւն առնելը:

Ուստի, ի՞նչ կը պատահի յարութեան պահուն, երբ կիները գերեզման կ'երթան:

Յովսէփ Արիմաթացին, Յիսուսի թաղումէն ետք Անոր մարմինը կը խնդրէ եւ մաքուր գերեզմանի մը մէջ կը թաղէ: Յարութեան առաւօտուն, երբ կիները կանուխէն գերեզմանը տեսնելու կ'երթան, Աստուծոյ հրեշտակը երկինքէն իջնելով կը գլորէ գերեզմանի մուտքին դրուած քարը, ապա կիներուն կ'ըսէ. «Մի՛ վախնաք: Հոս չէ, որովհետեւ յարութիւն առաւ: Գացէ՛ք եւ ըսէ՛ք իր աշակերտներուն՝ թէ յարութիւն առաւ» (Մտ 28: 1-15):

Փրկութեան ժամանակը հասած էր: Զրիստոսի յարութեամբ Աստուծոյ թագաւորութիւնը հաստատուեցաւ երկրի վրայ: Զրիստոսի յարութեամբ մարդը մօտեցաւ Աստուծոյ թագաւորութեան: Հետեւաբար, Յիսուսի հրաշափամ յարութիւնը Զրիստոսի աշակերտելու հրաւեր է բոլորիս համար: Այլ խօսքով՝ ապաշխարութեան, հաւատքի վերագարթօնքի եւ փրկութեան աւետիսին հաւատալու հրաւեր մը: Զրիստոսէյ հաւատացեալը պէտք է ընդունի այս հրաւերը, այնպէս ինչպէս աշակերտները հաւատացին եւ հետեւեցան Անոր, թէեւ տկարացան, սակայն Զրիստոսի յարութեամբ վերահաստատեցին իրենց հաւատքը:

Սիրելի՛ հաւատացեալներ, Այսօր, մենք եւս որպէս Յիսուսի հաւատաւոր աշակերտները, մարդկային մեր կեանքին մէջ կը հանդիպինք տկարութիւններու եւ փորձութիւններու, սակայն հաւատարիմ պէտք է մնանք մեր կոչումին եւ հաւատքին մէջ: Զրիստոսի յարութեամբ կոչուած ենք ընդունելու հրաւերը եւ մասնակից դառնալու Անոր թագաւորութեան եւ յաւիտենական կեանքին:

Ներկայ դժուար պայմաններուն մէջ, Զրիստոսի յարութիւնը մեզմէ իւրաքանչիւրին յոյս կը ներշնչէ՝ հաւատքով եւ նուիրումով ապրելու քրիստոնեակալել կեանք մը, փառաւորելու համար մեր երկնաւոր Հայրը, որ իր գթասրտութեամբ եւ ողորմութեամբ կը պահէ մեզ չարին որոգայթներէն:

Ս. Յարութեան տօնին առիթով, Բերիոյ Հայոց Թեմի ժողովականութեան, ժողովուրդին անունով եւ անձնապէս մեր որդիական սերն ու երախտագիտութիւնը կը յայտնենք Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան Գահակալ ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին, մաղթելով քաջամողջութիւն եւ արեւշատ տարիներ, որպէսզի հովուապետական ծաղկուն մականով շարունակէ յառաջ տանիլ Հայ Եկեղեցւոյ նուիրական առաքելութիւնը: Զրիստոսի հրաշափամ յարութեամբ զօրացած եւ վերանորոգ թափով միասնաբար պիտի շարունակենք մեր երթը, կեդրոնանալով Նորին Սրբութեան հռչակած «Սփիւռքի Տարի» հռչակագիրին վրայ:

Հայրական օրհնութիւններով կը շնորհաւորենք Թեմիս Ազգ. Երեսփոխանական ժողովը, Ազգ. Վարչութիւնը, Կրօնական ժողովը, Թեմիս բոլոր շրջաններուն մէջ գործող հոգեւորականները, թաղական խորհուրդները, ազգային մարմինները, կազմակերպութիւնները, միութիւնները եւ բարեպաշտ ժողովուրդը, բոլորին մաղթելով յաջողութիւններով եւ նոր ձեռքբերումներով լեցուն տարիներ:

Կ'աղօթենք ամ բարձրեալն Աստուած, որ իր հայրական օրհնութեամբ առաւել ծաղկեցնէ սուրիական հայրենիքը, պահէ ու պահպանէ Հայաստանն ու Արցախը:

«Զրիստոս յարեաւ ի մեռելոց. Օրհնեալ է յարութիւնն Զրիստոսի»:

Լուրեր Հայաշխարհին

ԿԻՐՕ ՄԱՆՈՅԵԱՆ. «ԴԱՇՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅ ԴԱՏԸ ԱԶԱՏ, ԱՆԿԱԽ ԵՒ ՄԻԱՅԵԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆ ՀԻՄՆԵՆ Է»

Երեքշաբթի, 12 Ապրիլին ԶՅԴ ԼԵՄ-ի «Արծիւ» լրատվային կենտրոնի հիւրն էր ԶՅԴ Բիւրոյի անդամ, ԶՅԴ Բիւրոյի Հայ Դատի եւ քաղաքական հարցերու գրասենյակի ղեկավար Կիրո Մանոյեանը: Նիւթը՝ «Երիտասարդութիւնը եւ Հայ Դատի Մերօրեայ Պայքարը»:

«Դաշնակցութեան համար Հայ Դատը ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանի հիմնէն է: Միայն Յեղասպանութեան ճանաչման, հատուցման հարցերը չեն, այլ ազատ, անկախ եւ միացեալ Հայաստանի հիմնէր: Յատկապէս Հայաստանի անկախացումէն ետք, Հայ դատի քաղաքական օրակարգը ներառեց նաեւ Արցախի, տարբեր երկիրներու մէջ Հայաստանի Հանրապետութեան հանդէպ բարենպաստ քաղաքական մթնոլորտի ստեղծման, Զուախքի հայութեան իրաւունքներու, ինչպէս նաեւ Նախիջեանի հետ կապուած խնդիրները», յայտագիրին ընթացքին ըսած է ԶՅԴ Բիւրոյի անդամը:

ԱՐՃԱՄԻ ԴՐՕՇԸ՝ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԽՄԲԱԿՅՈՒԹԵԱՆ ԴԱՏՊԱՄԱԽՐՆԵՐՈՒ ՄԵՂԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Աժ «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւորները, խմբակցութեան ղեկավար Սեյրան Օհանեանի՝ ԶԳ-ի եւ Արցախի սահմանամերձ հա-

մայնքներ այցելելու մասին յայտարարութեան պահուն, Ազգային ժողովի նիստերու դահլիճի սեղաններուն ամրացուցին Արցախի դրօշը, որպէս գօրակցութիւն Արցախի ինքնորոշման իրաւունքին:

ԱԼԻԵԻ ԸՍԱԾ Է, ԹԵ՛ ՈՐՔԱՆ ՇՈՒՏ ՀԱՅԵՐԸ ՀԱՍԿԱՆ, ՈՐ ՊԻՏԻ ԱՊՐԻՆ ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ԴՐՕՇԻՆ ՆԵՐՔԵԻ, ԱՅՆՔԱՆ ԱԻԵԼԻ ԼԱԻ Կ'ԸԼԼԱՅ ԱՆՈՆՅ ՀԱՄԱՐ

Ատրպէյճանի նախագահ Իլհամ Ալիեւ անդադարեց Ե Մարտ ամսուն Արցախ մտնող կազատարը փակելու դէպքին՝ յայտնելով, որ Ատրպէյճան անոր հետ ոչ մէկ առնչութիւն ունեցած է:

Ան ըսած է, որ այդ քանի մը օրուան ընթացքին իրեն տասնեակ հեռաձայններ եկած են արտերկրէն:

Ալիեւ յոյս յայտնած է, որ իբրեւ թէ «Պաքուի ժեստը կը գնահատուի հայ բնակչութեան կողմէ, անոնք կը հասկնան, որ իրենք Ատրպէյճանի քաղաքացիներ են եւ պէտք է ապրին ատրպէյճանական դրօշին ներքեւ»:

«Հիմա մենք վերականգնած ենք կազը, եւ հայերը պէտք է գնահատեն ատիկա: Մենք պարզապէս ցոյց տուինք մեր լաւ մտադրութիւնները: Եթէ չուզէինք, չէինք վերականգնել: Ո՞վ կրնար մեզ բան ըսել: Մենք պարտաւոր էինք վերականգնել կազ ամատակարարումը: Ո՛չ: Վերականգնած ենք, յոյս ունինք, որ անոնք ալ կը հասկնան, որ իրենք Ատրպէյճանի քաղաքացիներ են ու պէտք է ու պիտի ապրին ատրպէյճանական դրօշին ներքեւ: Ինչքան շուտ հասկնան ատիկա, այնքան լաւ իրենք համար: Ուստի մենք այս քայլին դիմեցինք, մարդասիրութիւն դրսևորելով», ըսած է Ալիեւ:

ԳԵՂԱՄ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ. «ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՆԻԿՈՒ ՓԱՇԻՆԵԱՆԸ ԶԵՐԹԱՎԱՆ ՍՏՈՒԵՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԶԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՈՒՆԻՆ ԱԼԻԵՒԻՆ ՇԵՏ»

ԶՅԴ-ի անդամ, Ազգային ժողովի «Հայաստան» խմբակցութեան պատգամաւոր Գեղամ Մանուկեան «Ազատութիւն» ձայնասփիւռի կայանին հետ զրոյցի մը ընթացքին անդադարեց Ե 12 Ապրիլին ռուս խաղաղապահներու կողմէ Հայաստանի Ազգային ժողովի խումբ մը պատգամաւորներու Արցախ մուտքը արգիլելու դէպքին՝ յայտնելով, որ պատգամաւորներուն չեն բացատրած Արցախ մուտքը արգիլելու պատճառները:

«Ուղղակի մեր մուտքը ռուս խաղաղապահները արգիլած են, յատուկ ցուցակ տրուած էր անոնց: Բայց մինչեւ հասնիլը ռուս խաղաղապահներուն, ճամբուն վրայ եւս արտառոց դէպք մը արձանագրեցինք, որ Տեղ գիւղին մէջ՝ հայկական անցակէտին վրայ սահմանապահ զինուորականները ուղղակի պատգամաւորներուն բոլոր անձնակազմը տուեալները՝ անձնագրային տուեալները, ծննդեան ամսաթիւ, թիւ, տարեթիւ, ամբողջութեամբ կը ճշգրտէին՝ ենթադրաբար արձանագրելով, թէ յստակ ո՞ր պատգամաւորները կը մեկնէին Արցախ, եւ անկէ կարծ ժամանակ ետք արդէն ռուս խաղաղապահները Նոյն անուն-ազգանուններով, Նոյնիսկ հայրանունները անգիր յիշելով, կը ճշդէին եւ ըսին, որ մեր մուտքը արգիլուած է», պարզած է ընդդիմադիր պատգամաւորը:

«Վերահաստատած ենք մեր վճռականութիւնը Արցախի մեկուսացման, Արցախի հայաթափման դէմ պայքարին մէջ, բայց այս բոլոր փաստերու համադրումը կը վկայէ մէկ բան, որ ասիկա պատահական չէր. Հայաստանի այսօրուան իշխանութիւնները եւ Նիկոլ Փաշինեանը ուղղակի հերթական ստուերային համաձայնութիւն ունին Ալիեւի հետ, նաեւ տեղաշարժի սահմանափակումներ մտցնելու, որովհետեւ եթէ այսօր պատգամաւորներու մուտքը արգիլուած է, վաղը չի բացառուիր, որ այլ քաղաքական գործիչի, անհատի մը կամ հազարաւոր մեր հայրենակիցներու երթելու դէպքի Արցախի Հանրապետութիւն արգիլուի», յայտարարեց Գեղամ Մանուկեան:

Ի. ՍԱՂԱԹԵՒԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 1

«Յարգելի՛ հայրենակիցներ, Այս պահուն տեղի կ'ունենայ Նիկոլ Փաշինեանի եւ Իլհամ Ալիեւի հերթական յանցանոր համաձայնութեան գաղտնագրութիւնը: Վերջիններս շատ արագ եւ միաժամանակ արձագանգեցին Աժ-ի ընդդիմադիր պատգամաւորներու Արցախ մեկնելու յայտարարութեան եւ անցակէտին փոխանցեցին Արցախ մեկնող քաղաքական գործիչներուն անունները՝ պահանջելով չթողատրել մեր մուտքը Արցախ: Բացայայտուեցաւ Արցախը մեկուսացնելու, այնուհետեւ հայաթափելու դաւադիր գործարքի հերթական փաստը: Յատկանշական է, որ մեր այցելութեան հետ կապուած Ատրպէյճանի եւ ԶԳ օրուան իշխանութիւններուն արձագանգը Նոյնանման էր եւ փոխալրացուած: Տեղեկացնեմ, որ Արցախի խորհրդարանական բոլոր խմբակցութիւններու ղեկավարներուն հետ մեր հանդիպումը ամէն պարագային տեղի ունեցաւ՝ Աղաւտոյի անցակէտին մէջ: Մենք միասնական ու վճռական ենք Արցախի եւ Հայաստանի դէմ իրականացուող քաղաքականութիւնը վիճեցնելու եւ մեր երկրի շահերուն տեր կանգնելու: ԶՅԴ Հայաստանի ԳՄ ներկայացուցիչ, ԶԳ Աժ փոխնախագահ Իշխան Սաղաթէւան»

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ԴԱՇԻՆԵՐԻ...

Սկիզբ՝ էջ 1

իրավիճակը, ի թիւս այլոց, ինքնին կը հակասէ Հայաստան-Արցախ կապի անխափանութեան յանձնառութեան: Ստեղծուած իրավիճակը ակնյայտօրէն անընդունելի է: Միաժամանակ, յստակ չէ, թէ օրուան իշխանութիւնները ուրիշ ի՞նչ միջոցներու ձեռնարկած են ակնյայտ հարցի լուծման ու հետագային նման դէպքեր յստակ կանխարգիլելու ուղղութեամբ, բացի պարզապէս յայտարարութիւններ ընելէ: Կը յայտնենք, որ պատգամաւորներու Արցախ մտնելու սահմանափակումը մինչ այս պահը չէ վերացուած: Օրուան իշխանութիւնները, որպէս իրենց կատարած յայտարարութիւններու տրամաբանական շարունակութիւն, պարտաւոր են անյապաղօրէն հանդէս գալ գործողութիւններով, հաւաստիացումներով, որ Հայաստան-Արցախ անխափան մուտքը Հայաստանի բոլոր քաղաքացիներուն համար վերականգնուած է:

Թ-ՕԹ-ԱՓԵԼ ՊԱՏՐԱՆՔՆԵՐԸ

Կարո Արսենյան

Հայ անկախ պետականության լինելիության խնդիրը, - թե՛ Արցախ-եան հիմնահարցի կտրուածքով եւ թե՛ ՀՀ ինքնիշխանութեան, - ներկայիս կը գտնուի իր բախտորոշ մարտահրաւերներուն դէմ յանդիման եւ կը պահանջէ պատրանքներ գերծ քաղաքական մտածողութիւն: Առ այդ՝ կ'ուզեմ յիշեցնել հետեւեալ իրականութիւնները:

(ա) ԵԱՀԿ-ի Մինսքի Խումբի Համանախագահութեան գործընթացը արդէն վաղուց դադրած է գոյութիւն ունենալ: Ալիեւը ճիշդ էր, երբ կը պնդէր, թէ 44-օրեայ պատերազմը վերջ դրած է այդ գործընթացին: Իմ կարծիքով, գործընթացը վերջնականապէս կանգ առած էր Կազանի մէջ: Երբ միջազգային կողմերը այդ գործընթացին այնուամենայնիւ ակնարկութիւն ընեն, այդ մէկը չի նշանակեր, որ գործընթացը կենդանի է: Ան մեռած է: Չայն մեռցնողները եղան, առաջին հերթին, Ալիեւը սերտ գործակցութեամբ Մոսկուայի: Ապա նաեւ ԱՄՆ-ը եւ Ֆրանսասան անուղղակի գործակցութեամբը թուրքիոյ:

(բ) Պրիւքսելի հանդիպումը Փաշինեանի եւ Ալիեւի միջեւ Եւրոպական Խորհուրդի (European Council) Նախագահ Շառլ Միշելի միջնորդութեամբ եւ ԱՄՆ-ի Պետքարտուղար Պիլիքընի հսկողութեան տակ՝ բացարձակապէս կապ չունի Հայաստանի եւ Արցախի այսօրուան խնդիրներուն հետ: Այդ հանդիպման ենթատեքստը Ուքրանիան էր: Պրիւքսելի հանդիպումով կը սկսի մէկ նոր գործընթաց: ԱՄՆ եւ Եւրոպա Հայաստանի եւ Արցախի հարցերը կ'ընդգրկեն Ռուսաստանի դէմ կիրարկուած պատժամիջոցներու քաղաքականութեան մէջ: Ձեւականօրէն, Արեւմուտքի ջոշերը խօսոյթը կը պահպանեն այնպէս ինչպէս որ էր: Եւ սակայն եապէս Պրիւքսելի մէջ վերջին հարուածն է, որ կը տրուի Մինսքի Խումբի Համանախագահութեան: Մոսկուա կը գիտակցի այս իրականութեան եւ Լաւրովի միջոցով կը հրապարակայնացնէ իր բողոքը: Փաշինեան եւ Արեւմուտքը կը հերքեն «գրպարտութիւն»ը, բայց ոչ ոք զիրար ապակողմնորոշելու լուսանցք չունի այլեւս: Խաղաքարտերը բացուած են վաղուց: ԱՄՆ-ի ռազմագետները Ուքրանիոյ ճակատը կը հասցնեն Կովկաս: Եւ հաւանաբար Ալիեւի եւ Էրտողանի քուլիսային գործակցութեամբ:

(գ) Առայժմ պարզ չէ, թէ իսկապէս ի՞նչ խօսակցութիւններ տեղի ունեցած են կողմերուն միջեւ Պրիւքսելի մէջ: Մեզի հասու որոշ աղբիւրներ որոշ լոյս կը սփռեն Պիլիքըն-Փաշինեան հեռաձայնային խօսակցութեան մանրամասնութիւններուն վրայ: Իմ կարծիքով, հակառակ հրապարակային արտայայտութիւններուն, խաղաղութեան պայմանագրի հետ կապուած լուրջ խօսակցութիւններ առայժմ գոյութիւն չունին Ալիեւի եւ Փաշինեանի միջեւ: Ալիեւ չուզէր այդ հարցը լուծել Փաշինեանի հետ: Կարելի է նոյնիսկ պնդել, որ Ալիեւ չուզէր տեսնել Փաշինեանը: Ան կ'ուզէ խաղաղութեան պայմանագրի պայմանները վերջնական հարթութեան բերել Մոսկուայի եւ ԱՄՆ-ի հետ ուղիղ դիւանագիտութեամբ՝ շրջանցելով Փաշինեանը: Ան վստահ կը թուի ըլլալ, որ նմանօրինակ քաղաքականութեան մը համար պարարտ հող գոյութիւն ունի ներկայիս թե՛ Արեւմուտքի եւ թե՛ Մոսկուայի մէջ:

(դ) Պրիւքսելէն վերադարձած Փաշինեան, ամենայն հաւանականութեամբ, պետք է գիտակցի այս ականապատուած իրականութեան: Ան պետք է գիտակցի, որ շարժումի իր ազատութիւնը լայնօրէն խափանուած է այս կետին վրայ: Ալիեւի վատը այն է, որ այս իրողութեան կը գիտակցին նաեւ Ալիեւ եւ Էրտողան: Ժամանակն է 1921-ի Մոսկուայի Դաշնագիրը կրկնելու... Այսինքն՝ որոշելու Հայաստանի ճակատագիրը Մոսկուայի հետ ուղիղ՝ առանց Հայաստանը ընդգրկելու բանակցութիւններուն մէջ: Այս բանը կանխելու համար, Փաշինեան կը թուի թէ յենարաններ կը փնտռէ Արեւմուտքի մէջ: Իսկ այդպիսի դիմաշրջումի մը համար վստահելի կոմուններ առհասարակ չկան Արեւմուտքի մէջ: Այս օրերուն, Ուաշինկթընի մէջ կ'ըսեն՝ Պայտըն պատրաստ է Ռուսիոյ դէմ կոռուելու միջեւ վերջին ուքրանացին... Նոյնը կրնայ պատահիլ Հայաստանի վերաբերեալ:

Այս բոլորը անգամ մը եւս ցոյց կու տան, որ Փաշինեանի իշխանութեան լինելիութեան հիմքերը վաղուց քայքայուած են եւ ան ոչինչ ունի տալիք մեր անկախ պետականութեան արդէն իսկ վտանգուած դատին: Մեր երկրի այս աննախընթաց ճգնաժամը կը պահանջէ նոր դէմքեր եւ նոր մտածողութիւն: Փաշինեան կը փորձէ ուժականութեան պարապը լեցնել փուճ խոստումներով: Սահմանազատում, հաղորդակցութիւններ, բաց ճանապարհներ, դրամագլուխի գանգուածային ներհոսք առաւելաբար թուրքիայէն եւ դեռ շատ ուրիշ հրաշալիքներ, որոնց բանալին թուրքիոյ եւ Ատրպէյճանի հետ խաղաղութեան պայմանագիրներն են: Անոնք գոյութիւն չունին եւ պիտի չունենան, այնքան ատեն, որ Հայաստանն ու Արցախը կը գործեն տկարութեան դիրքեր: Մի՛ խաբէք դուք ձեզ: Մի՛ խաբէք հանրութիւնը: Ժամանակն է մեկնելու: Ժամանակն է իշխանութիւնը յանձնելու ձեռնհաս եւ կորովի ուժերու: Ժամանակն է պատրանքները թօթափելու եւ Հայաստանի ու Արցախի լինելիութիւնը կերտելու բոլորովին նոր գէղքերով եւ ռազմավարութեամբ:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅ ԱԲԵՏԱՐԱՆՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ՆՈՒԲԵՐ՝ ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐԷՆԱԲԱՆԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ

Սփիւռքահայուն համար հայրենի հող ու տուն եղած է մայրենին: Մեր սիրելի ոսկեղնիկը պահելն ու զայն սերունդէ սերունդ փոխանցելը՝ հայուն ճիտին դրուած մեծագոյն աւանդն է:

Այսօրուան պայմաններուն մէջ, մայրենիին պահպանումն ու ճիշդ օգտագործումը կը պահանջեն յենարաններ, որոնք առաւելաբար հայկական վարժարաններն են՝ իրենց ջամբած հայեցի կրթութեամբ ու լեզուի ուսուցմամբ: Այս ելակետէն մեկնած, հաւելապահայ գրող եւ մտաւորական Լեւոն Շառոյեանի մտայղացումով լոյս տեսաւ արեւմտահայերէնի քերականական ուղեցոյց մը «Գրականաշունչ Պոռոյտ՝ Այբուբենի Տառերուն Յետ» խորագիրով:

Գիրքը հրատարակուեցաւ Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Ընկերակցութեան հովանաւորութեամբ եւ մեկնասութեամբ:

Հայերէնի քերականութեան առնչուող այս գիրքը կոչուած է դառնալու իւրաքանչիւր հայերէնասեր հայորդիի ուղեցոյցը եւ լոյս սփռելու արեւմտահայերէնի քերականութեան վիճելի հարցերուն վրայ:

Հատորին լոյս ընծայման գլխաւոր խթանը հանդիսացաւ Ամերիկայի Հայ Աւետարանական Ընկերակցութեան գործադիր տնօրէն Չաւեն Խանճեան:

Գիրքը նպատակաւալց եւ ճշգրիտ գործածութեան դնելու համար հրատարակիչ մարմինն է Սուրիոյ Հայ Աւետարանական Համայնքի Պետ Վեր. Դոկտ. Յարութիւն Սելիմեանի ջանքերով օրինակներ տրամադրուեցան Սուրիոյ հայկական վարժարաններու հայերէնաւանդ բոլոր ուսուցիչ-ուսուցչուհիներուն: Շնորհակալական եւ երախտագիտութեան արժանի են սոյն աշխատանքի հեղինակն ու հովանաւոր մարմինը, որոնք մայրենիի պահպանման կը հրաւիրեն ընթերցողը եւ կը հունաւորեն հայ ուսուցիչին ուղեգիրը:

Հայ Աւետարանական Համայնք

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրթասիրաց Ս. Չեմպերճեան Երկրդ. վարժարանը 2022-2023 ուսումնական տարեշրջանին համար կարիք ունի հետեւեալ նիւթերու ուսուցիչներու եւ պաշտօնէաներու.

- Թուաբանութիւն
- Գիտութիւն
- Ընկերային գիտութիւն
- Անգլերէն լեզու
- Ֆրանսերէն լեզու
- Տեսուչ
- Տնտես մայրիկ

Ուսուցչութեան դիմողները համալսարանական վկայականին կողքին պարտին կրթական ձեռնհասութեան վկայական կամ աշխատանքի փորձառութիւն ունենալ:

Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւին՝ 4646239:

*Դիւան
Սուրիոյ Հայ Աւետ. Համայնքի
Համայնքային Գործադիր Մարմինի*

ՍԻՐՈՂ ՓՐԿԻՉԻՆ ԶԱՐԶԱՐԱՆՔՆԵՐԸ

Խորեն Զինյ, Պերթոլեան

Քրիստոս բազմաթիւ անգամներ եւ գանազան առիթներով խօսեցաւ իր կրօնիչը չարչարանքներուն մասին: Ան «Սկսաւ յայտնել իր աշակերտներուն, թէ պէտք է որ ինք երուսաղէմէն դուրս գա, ուր շատ պիտի չարչարուի...» (Մտ 16.21): Ան իր աշակերտներուն ըսաւ նաեւ. «Մարդու Որդին պիտի մատնուի մարդոց ձեռքը, որոնք պիտի սպաննեն զայն, բայց երրորդ օրը անկեղծ յարութիւն պիտի առնէ» (Մտ 17.22-23): Ապա, նախքան երուսաղէմ մուտք գործելը, բացայայտ կերպով խօսեցաւ իր դատապարտութեան եւ Յարութեան մասին, նոյնիսկ որոշապէս մանրամասն անդրադարձ կատարեց եւ կանխելու ծանուցեց, թէ հասած է ժամանակը իր չարչարանքներուն եւ խաչելութեան: Մատթէոս անտարանիչ կը յիշէ, թէ «Աշակերտները շատ տրտմեցան»: Անոնց համար դժուար հասկնալի կը թուէր պատահելիքները: Տիրոջ վերջին օրերը փրկութեան ծրագրին կարեւորագոյն փուլն էին, որմէ անբաժան էին չարչարանքները: Տառապանքի դառնութիւն, ներութեան սաստկութիւն, տագնապի գագաթնակէտէն հոգեկան յուզում ապրեցաւ մեր Տէրը՝ Յիսուս: Մարգարէին վկայութեամբ՝ «Վիշտերու տէր ու ցաւերու տեղեակ եղաւ» (Ես 53.3):

Հակառակ այս իրողութեան Ան որպէս խաղաղութեան Իշխան սիրալիկ մօտեցումով յուսադրեց եւ հոգածութիւն ցուցաբերեց իր աշակերտներուն, որպէսզի հաստատ հաւատքով եւ անխռով հոգիով կանգուն մնան:

Սովորաբար երբ ցաւ կրելու ըլլանք՝ յոյս ներշնչող եւ խրախուսող անձեր կը փնտռենք, բայց մեր Տէրը իր անձնական տագնապը մեկոյն ձգեց, եւ իր անսահման սերուն մղումը հանդարտութեամբ, քաղցրութեամբ եւ բծախնդրութեամբ հետաքրքրուեցաւ աշակերտներով: Ան ոտընտրեց իր խոսակցութեան օրինակ ներկայացուց, Ս. Հաղորդութեան խորհուրդը հաստատեց, սիրոյ նոր պատուիրանը փոխանցեց, խոստումներով քաջալերեց եւ քահանայապետական աղօթք մատուցեց:

Մեր Տէրը պատրաստ էր կամաւորաբար յանձն առնելու խաչի մահը: Ան ինքզինք ընծայեց Աստուծոյ մեր մեղքերու քաւութեան համար: Սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւն մը, որ խորախորհուրդ յայտնութիւն է:

«Սիրեցէ՛ք իրար: Ինչպէս ես ձեզ սիրեցի՝ դուք ալ իրար սիրեցէ՛ք» (Յի 13.34): Յիսուս իր գոհաբերումով եւ նուիրումով սիրոյ վերաբերեալ խորիմաստ ճշմարտութիւն պարզեց: «Ինչպէս ես ձեզ սիրեցի»: Այս բառերուն մէջ կը տեսնենք սիրոյ նոր ըմբռնումը, սիրոյ խտեւածական ձեւը, սիրոյ սքանչելի նկարագրութիւնը: Այո՛, Քրիստոսի սերը աստուածային դրոշմ ունի: Իրողապէս ինքնամատոյց, հաստատապէս առատաբաշխ, ստուգապէս օրինաբաշխ եւ բարոյապէս հոգեշահ սեր է Քրիստոսի սերը, ահա թէ ինչո՛ւ առաքելալը կ'ընտէր: «Սերը ձանձկանք անով՝ որ Քրիստոս իր կեանքը զոհեց մեզի համար» (Ա.Յի 3.16): Առանց Քրիստոսի սերը խակ, սահմանափակ եւ տափակ հասկացողութիւն պիտի ունենար: Քրիստոս «Ծայր աստիճան սիրեց»: Սիրեց երբ «Իրապէս Աստուծոյ պատիժին արժանի էինք» (Եփ 2.3): Անկէն «Աստուած իր Որդիին մահովը մեզ իր հետ հաշտեցուց դեռ այն ատեն՝ երբ տակաւին թշնամին էինք իրեն» (Յո 5.10):

«Երբ թշնամի էինք» բառերը ցոյց կու տան անօրէնութեան եւ անիրաւութեան ահաւորութիւնը, որոնց հետեւանքով մարդը թշնամական վերաբերմունք ունեցաւ Աստուծոյ հանդէպ:

«Երբ թշնամի էինք» խօսքը մեր աչքերուն առջեւ կը պարզէ մեղաւոր մարդուն ափսոսալի եւ ողբալի վիճակը, աստուածամերձ ընթացքը եւ կարծրասիրտ կեցուածքը: Մարդը օտարացաւ Աստուծմէ, երկնայինէն, բարիէն եւ հոգեւորէն: Ան կարիքը ուներ հաշտարար միջնորդի, սրբարար պատարագի, փրկարար գոհի եւ քաւարար արիւնի, որովհետեւ. «Մեղքերու թողութիւնն ալ առանց արեան հեղուկի չ'ըլլար» (Եբր 9.22): Այդ թողութիւնը շնորհելու համար Քրիստոս մարդացաւ: Յովհաննէս Մկրտիչ մարգարտացաւ Յիսուսի մասին երբ ըսաւ. «Ահաւասիկ Աստուծոյ գառնուկը, որ աշխարհի մեղքը կը վերցնէ» (Յի 1.29): Քրիստոս ինքզինք ընծայեց խաչի մահը յանձն առնելով, որպէսզի մեղքէն ազատագրէ բոլոր ժամանակներու մէջ ապրող միլիոնավ մարդը:

Մեղանչող մարդը Աստուծոյ բարկութիւնը բորբոքեց եւ կորուստի ենթարկուեցաւ: Քրիստոս խաչուեցաւ որպէսզի «Փրկուիք Աստուծոյ բարկութենէն» (Յո 5): Առաքելին հաստատումով. «Քրիստոս իր մարդեղութեանն ու մահուամբը ձեզ հաշտեցուց Աստուծոյ հետ» (Կղ 1.22): Ինչքան մեծ է ողորմութիւնը մեր Տիրոջ, որ մշտապէս մտաբերած էր խաչի ուղին: Ան մարդուն փրկութիւնը իրագործելու ջերմ փափաքը եւ մշտավառ սերը ուներ: Ան ակնարկեց իր գալուստին բուն նպատակին երբ ըսաւ. Մարդու Որդին եկաւ «Իր կեանքը շատերու համար որպէս փրկագին տալու» (Մր 10.45):

Խաչի խորհուրդին ընդմէջէն Քրիստոս «Մեզի համար բացաւ Աստուծոյ հասնելու այդ նոր եւ կենդանի ճամբան» (Եբր 10.20):

Խաչեալ Քրիստոսի սրբաշող եւ հոգեխօս պատկերը հանդիսացաւ աստուածային սիրոյ հրաշալի քարոզութիւնը: Կարելի չէ պատկերացնել Տիրոջ սերը առանց խաչի: Ան տեւաբար սիրեց, խոնարհ հոգիով եւ մարդասեր

ՀԱՅՈՒՅԻԻ ՍԸ ՅՈՒՇԵՐԷՆ

Նայիկի Աստուրեան-Ֆրանքեան

1982-ին, երբ հինգերորդ կարգի աշակերտ էի, երգի ուսուցման պահուն դասատուն գրատախտակին վրայ գրեց նոր երգի մը բառերը: Ուսուցչուհին մեզի սորվեցնելու համար առաջին անգամ ինք մեներգեց զայն: Զար լուրջին կը տիրէր դասարանէն ներս: Բոլորս ուշադիր կը հետեւէինք երաժշտութեան, որպէսզի լաւապէս ըմբռնէինք եւ իրմէ ետք փորձէինք անսխալ երգել:

Երգին բառերը այսպէս կը հնչէին. «Նպատակիս հասնիմ միայն, թող զիս հանեն կախաղան, կախաղանէն խեղդուկ ձայնով պիտի գոչեմ՝ ա՛յս, Հայաստան»:

Բանտարկուած ու նահատակուած Արամ Արամեանին երգն էր: Յանկարծ աչքերու արցունք սկսաւ գլորիլ, չէի կրցած գագաթնակէտէս գսպել: Որքան կը կրկնէիք երգը, այնքան աչքերս կ'արցունքոտէին: Ուսուցչուհին նկատեց վիճակս, դասը ընդհատելով զիս դուրս կանչեց եւ մտահոգուած հարցուց, թէ ինչո՛ւ կու լամ: Պատասխան չունէի, մեծապէս ազդուած էի, նոյնիսկ խօսած պահուն աչքերս արցունքով կը լեցուէին: Խոհեմ ուսուցչուհիս լուծում մը գտաւ եւ զիս առաջարկեց անդամակցիլ ՍԵՄ-ի Պ. Միութեան, խորհելով որ հայրենասիրութեանս մէկ արտայայտութիւնն էր այս կացութիւնը:

Դարձայ միութեան անդամ եւ շարունակեցի անոր շարքերուն մէջ գործել տասնեակ տարիներ: Պատանեկան Միութեան, ապա ՍԵՄ-ի շարքերուն մէջ սորվեցայ պատմութիւն, ազգասիրութիւն, հայրենասիրութիւն, ընկերասիրութիւն, խիզախութիւն, պահանջատիրութիւն, անձնագիտութիւն, հնազանդութիւն, պատասխանատուութեան գիտակցութիւն, գաղտնապահութիւն, չարքաշ, տոկոս կեանք, մանաւանդ՝ բանակրուներու մասնակցելով:

Մինչեւ օրս կը յիշեմ, թէ ինչպէ՛ս կը մեկնաբանէիք կիրակնօրեայ «խօսք եւ պատգամ»ները, մեր մեծերուն խօսքերը, որոնցմէ մտքիս մէջ դրոշմուած են հետեւեալները. «Մէկը ամենուն եւ ամենքը մէկուն համար», կամ, թէ Բուն հերոսը ան է, որ կը հետապնդէ իր նպատակը... բայց առանց գիտնալու, թէ ինքը հերոս է: Ինչպէ՛ս իսկական հերոսը չի գիտակցիր, որ իր ըրածը հերոսութիւն է», կամ Չաւարեանի «Խօսքը առանց գործի մեռեալ է» պատգամը:

Այդ տարիներուն բարոյագիտական եւ ազգային գաղափարներով կը սնանէին թերատի միտքս ու հոգիս:

Ալ հասկցած էի, որ ինչո՛ւ աչքերս արցունքոտած էին այդ օրը: Արամին՝ հայրենասիրութեան չափանիշը ազդեցութիւն թողած էր մատղաշ հոգիս վրայ: Ան հայրենիքին սիրոյն կեանքն անգամ գոհած էր:

Տարիներ անցան, երբ օր մը խաչին մօտ հանդիպեցայ մեր Փրկչին՝ Յիսուսին, արիւնլուայ: Տեսայ, որ Ան ողջ մարդկութեան համար յօժարակամ մահը յանձն առաւ, ինչպէս Եսայի մարգարէն կ'ընէ. «Բայց Անկեղ մեր մեղքերուն համար վիրաւորուեցաւ եւ մեր անօրէնութիւններուն համար ծեծուեցաւ: Մեր խաղաղութեան պատիժը անոր վրայ եղաւ եւ Անոր վերջերսը մենք բժշկուեցանք: Ամենքս ոչխարներու պէս մոլորեցանք: Ամեն մեկս իր ծամբան դարձաւ: Տէրը մեր ամենուն անօրէնութիւնը Անոր վրայ դրաւ: Անկեղ անիրաւութիւն կրեց ու չարչարուեցաւ, բայց իր բերանը չբացաւ: Մորթուելու տարուող ոչխարի պէս, իր խուզողներուն առջեւ մուկ կեցող մաքիի պէս՝ այնպէս իր բերանը չբացաւ» (Ես 53.5-7):

Խաչին մօտ, այդ օր կրկին լացի: Ըմբռնած էի, որ սերը անձնասիրութեամբ չ'արտայայտուիր, սերը գոհաբերութեամբ կ'ապացուցուի, սերը կը խօսի:

հպումով փրկութեան իրաւորեց: Բայց այդ եզակի սերը իր բարձրակետին հասաւ խաչին վրայ, երբ անէծքի փայտը օրհնութեան մասունքի վերածեց, մեղքի կապանքէն փրկեց, մահուան դատաւճիռէն ազատեց եւ մարդուն փոխարէն ինքզինք իբրեւ պատարագ ընծայեց: Խաչեալ Քրիստոսի սերը մեղքին դէմ պայքարելու կը մղէ: Հետեւաբար, սիրով սպառնազինուած մերժեցեք չարը, ընդունիք փրկութեան շնորհքը, կառչած մնանք սիրոյ վարդապետին ուսուցումներուն, խաչեալին հետքերով ընթանանք եւ Անոր յաղթանակէն երթին մասնակից դառնանք: Այսօրուան աշխարհը Եսին, փառքին, դիրքին եւ ժամանակաւորին կարեւորութիւն կու տայ: Քրիստոս իր խաչով մեզի կը յիշեցնէ, թէ միայն իր սիրոյ հուրով կրնանք ապրիլ մինչեւ գոհողութիւն, պայքարիլ մինչեւ նահատակութիւն, այլ խօսքով ըլլալ վաւերական աստուածասէր եւ մարդասէր:

Կը գարմանամ եւ հիացմունքով կը կարդամ առաքելալին սա ոսկի մտածումները, երբ Տիրոջ սիրոյն առնչութեամբ հետեւեալը կ'ընտ. «Թերեւս գըտնուի մէկը որ բարի մարդու մը սիրոյն համարձակ մահը յանձն առնել: Բայց Աստուած մեզի հանդէպ իր սերը յայտնեց անով՝ որ երբ տակաւին մեր մեղքերուն մէջ էինք՝ Քրիստոս մեզի համար մեռաւ» (Յո 5.7-8): Ինչ աներեւակայելի սեր...մտքով անբացատրելի եւ լեզուով անպատմելի աստուածային սեր:

Ուրեմն եկէ՛ք զոգնումի գիտակցութեամբ, անկեղծ խոստովանութեամբ, արթնական ջերմեանաւորութեամբ եւ խոր երախտագիտութեամբ գոհութիւն մատուցենք Խաչեալ եւ Յարութեալ Փրկչին՝ Քրիստոսի, որուն կը վայելէ փառք, պատիւ, իշխանութիւն եւ օրհնութիւն Հօրը եւ Սուրբ Հոգիին հետ: Ամէն:

Պրիմակետ

ՄԵՐ ԽՈՐԱՆՈՅԸ

Սարգիս Երամյան

Ապրիլ Ե. ամբողջ ազգով-տակով կրկին կ'իյնանք չապրուած, բայց արիւնով մեզի անցած յիշողութիւններուն գիրկը, կրկին կը տառապինք մարդկային անմարդկութեան ի տես, կրկին ցաւով կը հաստատենք, թէ «պատմութիւնը ինքզինք կը կրկնէ» եւ անկարող բարկութեամբ մը կը մտածենք՝ տակաւին մինչեւ ե՞րբ, ՏԷ՛ր Աստուած:

Միւս կողմէ կը մտածեմ, թէ ի՞նչ կրցած ենք փրկել, աւելի ճիշդը՝ իրենք, Ջարդի սերունդը ի՞նչ կրցած է փրկել իր տունէն, հողէն, մանաւանդ մշակոյթէն:

Անշուշտ կարելի չէր որեւէ նիւթեղէն իր վերցնել, վերցնողներն ալ իրենց կեանքին համար Նոյն այդ իրերով վճարած են յաճախ: Բացի քանի մը դէպքերէ, ինչպէս է «Մշոյ ճառընտիր»ի պարագան, երբ հակառակ ծանրութեան, կարելի եղած է փրկել գայն, գրեթէ ոչինչ, կամ շատ փոքր տոկոս մը միայն կարելի եղած է փրկել մեր մշակութային իրերէն:

Բարեբախտաբար մշակոյթի աննիւթեղէն բաժինը շատ աւելի դիւրին եղած է փրկել. այդ «փրկուած»ներէն մէկն ալ մեր խոհանոցն է անշուշտ:

Երբ «մեր» կ'ըսեմ, անշուշտ որ հայկական խոհանոցը ըսել կ'ուզեմ, այդ խոհանոցին ամբողջութիւնը:

Հայկական խոհանոցը սակայն միաձեւ կամ միանման չէ, այլ կը տարբերի երկրէ երկիր. հոն ուր հայեր գաղթեցին, ստիպուած եղեր են համակերպիլ շատ երեւոյթներու կողքին նաեւ տեղական խոհանոցին հետ, մանաւանդ երբ մեր ուզած նիւթերը գրեթէ անգտանելի էին կարգ մը երկիրներու մէջ: Հայկական խոհանոցը տարբեր է նաեւ Հայաստանի մէջ:

Մեր «բարեփրոտ» դրացիները, ինչպէս ամէն բանի ուզած են տեր ելլել - յաճախ նաեւ յաջողելով - շարունակ ճիգ կը թափեն տեր դառնալ նաեւ հայկական խոհանոցին, որուն կերակրատեսակներուն մեծ մասը թրքական անուններ ունի:

Թեոդիկ, իր Նշանաւոր «Ամէնուն Տարեցոյցը»-ի Ա. տարուան՝ 1907-ի հատորին մէջ այս մասին հաճելի գրութիւն մը ունի, «Գրական մրցում» անուան տակ, ուր կը յիշէ սմբուկով ճաշերու 26 տեսակներ, բոլորն ալ թրքական անուններով եւ կ'ըսէ.

«Ասոնցմէ դուրս, մասնաւորներու ճաշակին համեմատ ուրիշ կերպ պատրաստուածներ թերեւս գտնուին: Մենք այս 26-ին ցուցակը միայն ներկայացնելով մեր ընթերցողներուն, կ'առաջարկենք ճարել կամ հնարել բոլորին ալ պատշաճ սիրուն հայերէն անունները (գաւառիկ յորջորջումներէն ալ օգտուելով, եթէ երբեք կան), պայմանաւ, որ բարդութեան օրինաց եւ ներդաշնակութեան դէմ մեղանչում չըլլան նորակերտ բաները: Մինչեւ 1908 Ապրիլի սկիզբ՝ 26 բաները լաւագոյն ստեղծողին ու տպագրատունս խրկողին պիտի նուիրենք օրինակ մը Մ. Նուպարեանի ֆրանսահայ գեղեցիկ Բառգիրքէն»:

(Կը տեսնեք, թէ հարիւր եւ աւելի տարիներ առաջ հայերէնն ալ տարբեր էր մեր այսօրուան խօսածէն):

Ապա, ներկայացնելով ընթերցողներուն Նոր ստեղծած եւ իրեն «խրկած» բաները, կ'ըսէ.

«Վանէն Տիգրան Չիթեանին ճաշացուցակն էթէ ոչ մրցանակի, գրեւէ՛ մերձենակի արժանի կրնայ նկատուիլ: Յարգելի բանասէրը գանց էր ըրած միայն հինգ կերակուր»: Յետոյ կը ներկայացնէ Նոր բաները, որոնցմէ աստղանիշ կրողները, կ'ըսէ, «գաւառիկ յորջորջում» են, այսինքն գաւառական բաներ են, հաւանաբար բարբառներու մէջ օգտագործուող.

Բիւլակով	սմբկեղինձ
Բիւռէ (կաթով)	սմբկալափ
Էկոթթօն (ճիշդը՝ gratin)	հացամոք
Թավա	տապկած*
Թավա (մածունով)	մածնէ տապկած*, մածնամպած
Թիւրլի	պէսամպած, ջրուռ*
Թուրշի	թթուուտ
Չօբ քէպպաի	խիլխորով*
Պայըլտը	ուշքաթափ*
Պեօրէք (հաւկիթով)	սմբկածաղ
Պեօրէք (մաքարոնով)	ծաղղոմած սմբուկով
Տօլմա (բրինձով)	սմբկալիցք
Բէշլի (ռուբով)	սմբկանոյշ

Թուրքիոյ նուրջ

ԹՈՒՐԷ ՎԵՐԼՈՒԾԱԲԱՆԸ ԸՆԴՎԱԾ Է ԱՄՆ-Ի ՄԵՋ ՀԱՅՈՑ ԺԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻԻԹԻ ԴԱՍԱԿԱՆՊԱՆ ՕՐԻՆԱԳԻԾԻՆ ԱՌԻԹՈՎ

Թրքական «HaberTurk» լրատուամիջոցի վերլուծաբան Զիւրշատ Չօրլու իր սիւնակին մէջ անդրադարձած է ԱՄՆ-ի մէջ Հայոց Ցեղասպանութեան նիւթը դասաւանդելու մասին Նոր օրինագիծին:

«24 Ապրիլին ընդառաջ արդեօ՞ք մենք տեղեակ ենք ԱՄՆ Քոնկրէսին մէջ պատրաստուող այսպէս կոչուած ցեղասպանութեան մասին օրինագիծին»

յօդուածին մէջ Չօրլու կը յիշեցնէ, որ ԱՄՆ Նախագահները Ապրիլը քսանչորսեան ամենամեայ ուղերձներ կ'ունենան: Իսկ 2021-ին, երբ ԱՄՆ Նորընտիր Նախագահ Ծօ Պայտն օգտագործեց «ցեղասպանութիւն» եզրոյթը, հարցը կարծեք թէ տեղափոխուեցաւ որակապէս Նոր փուլ:

«Կը թուի, թէ անով վերջ կը դրուի դամոկլէան սուրի պէս կախուած ամենամեայ այդ ուղերձներով Թուրքիոյ վրայ կիրառուող ճնշումներուն, բայց ոչ, աստիկա ակնյայտօրէն կը քաջալերէ Նոր որոշումներու եւ կարգաւորումներու ընդունումը: Ահաւասիկ անոնցմէ մէկը, որ այժմ կը պատրաստուի ներկայացուելու ԱՄՆ Նախագահ Պայտնի վաւերացման, եթէ Քոնկրէսը գայն ընդունի», կը գրէ թուրք վերլուծաբանը:

Ան ընթերցողին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն իրողութեան վրայ, որ յիշեալ օրինագիծին ետին կանգնած է ANCA-ն (Ամերիկայի Հայ Դատի Յանձնախումբը): Օրինագիծը կազմուած է քոնկրէսականներ Զերոլին Մալունիի (Դեմոկրատ, Նիւ Եորք) եւ Կաս Պիլիբակիսի (Հանրապետական, Ֆլորիտա) կողմէ՝ որպէս իրաւական հիմք ունենալով 2019-ին ԱՄՆ Ծերակոյտի ընդունած այն որոշումները, որոնք կը վերաբերին ցեղասպանութեան նիւթի դասաւանդման եւ անոր շուրջ հանրային կարծիքի ձեւաւորման:

Եթէ ... օրինագիծը ընդունուի եւ ուժի մէջ մտնէ, ցեղասպանութեան նիւթին առնչուող կրթական նպատակներու համար 5 տարուան ընթացքին Քոնկրէսի գրադարանին կը յատկացուի 10 մլն. տոլարի նիւթական յատկացում: Ընդ որում օրենքի նախագիծի բնագիրին մէջ կը յիշատակուին ո՛չ միայն հայերը, այլ նաեւ յոյները, ասորիները, քաղդէացիները, արամեացիները, մարոնիտները եւ այլ քրիստոնէաներ:

«Չեմ գիտեր, թէ ինչպէս Թուրքիոյ համապատասխան կառոյցները կը պայքարին անոր դէմ, բայց օրէ օր կ'աւելնայ այդ օրինագիծին աջակցող քոնկրէսականներուն թիւը», տազնապով կը շեշտէ յօդուածին հեղինակը՝ մտավախութիւն յայտնելով, որ ԱՄՆ-ի կրթական համակարգին մէջ ցեղասպանութեան հարցի ուսուցման գծով ձեռնարկուած քայլերը, դպրոցներուն մէջ հայկական թեգերուն համապատասխանեցումն ուսումնական ծրագիրներու դասաւանդումը ըստ էութեան կը դաստիարակէ սերունդ մը, որ Թուրքիոյ նկատմամբ կանխակալ մօտեցում ու Նոյնիսկ թշնամանք ունենայ:

Չօրլուի համաձայն, այս գործընթացը աւելի վտանգաւոր է, քան տարբեր երկիրներու խորհրդարաններուն մէջ ցեղասպանութեան բանաձեւերու ընդունումը:

«Կ'արժէ քննել եւ հասկնալ, թէ Թուրքիոյ համապատասխան կառոյցները ի՞նչ քայլերու կը ձեռնարկեն այս վտանգը սեփական թեգերով դիմակայելու եւ գործընթացը կասեցնելու համար», կ'եզրափակէ յօդուածը:

«ԳԱՆՁԱՍԱՐ» ՊԱՇՏՈՆԱԹԵՐԹԻ ԱՆՁՆԱԿԱԶՍ

- Խմբագիր՝ Չարմիկ Զիլվերշեյն-Պօղիկեան
- Սրբագրիչներ՝ Նուշիկ Սողոյեան-Առաքելեան
Վեհան Պարսումեան
- Ձեւաւորող՝ Յովսէփ Զալօղլեան
- Գրաշար՝ Անի Թոփալեան-Սարուխան
- Արաբերէն լուրերու թարգմանիչ՝ Մարէն Պապեան-Աղայեկեան
- Կայքէջի պատասխանատու՝ Աւօ Պօղոսեան
- Լուրերու պատասխանատու՝ Լուսին Ապաճեան-Զիլվերշեյն
- Հաշուապահ՝ Յովիկ Պարսումեան

- Ծանուցողներէն եւ աշխատակիցներէն կը խնդրուի ծանուցումներն ու յօդուածները խմբագրատուն ուղարկել ամէնէն ուշը Երկուշաբթի օրերը:

- Նախընտրելի է յօդուածներն ու թղթակցութիւնները ուղարկել գրաշարուած:
- Խմբագրատուն ուղարկուած նիւթերը, հրատարակուին կամ ոչ, չեն վերադարձուիր:
- Խմբագրութեան վերապահուած է ստացուած յօդուածներու հրատարակելու կամ չհրատարակելու որոշումը:
- Ձեր ծանուցումներն ու յայտարարութիւնները կարելի է հրապարակել «Գանձասար»-ի տպագիր տարբերակին եւ կայքէջին միջոցով:

ՍՈՒՐԻԱՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

Հովանավորությամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեանի, կազմակերպությամբ՝ Համազգայինի «Բարսեղ Կանաչեան» Երաժշտական Միավորի Վարչութեան, Ուրբաթ, 8 Ապրիլ 2022-ին, երեկոյեան ժամը 7:00-ին, տեղի ունեցաւ երաժշտանոցի 2020-2021 տարեշրջանի շրջանաւարտներու վկայականաց բաշխման հանդէսը, Ա. Մանուկեան Ժ. Տան «Անի» սրահէն ներս: Հանդէսին ներկայ գըտնուեցան Արթ. Տ. Չարեհ Զինյ. Շաքարեան, Համազգայինի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութիւնը, հալէպահայ երաժշտանոցներու եւ միութիւններու ներկայացուցիչներ, շրջանաւարտներու ծնողները եւ երաժշտասէր հանրութիւնը:

Հանդէսը սկիզբ առաւ Սուրիոյ, ապա Հայաստանի քայլերգներով, նուագակցութեամբ շրջանաւարտներ Փաթիլ Զէչէճեանի եւ Անի Պօղիկեանի: Օրուան հանդիսավարութիւնը կատարեց երաժշտանոցի տնօրէնուհի տիկ. Անժելա Սեմերճեան Յակոբեանը:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ միավորի վարչութեան ատենապետ ընկի. Շողեր Մուշեղեան-Հայրապետեան: Ան յայտնեց, թէ երաժշտանոցը կը միտի նոր սերունդներուն մէջ երաժշտութեան հանդէպ սերը վառ պահել, անոնց երաժշտական ճաշակը զարգացնել եւ ծանօթացնել հայ եւ օտար մեծանուն երաժիշտներու ստեղծագործութիւններուն: Ան շնորհակալական խօսք ուղղեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր՝ իր հայրական հովանավորութեան համար: Շնորհակալութիւն յայտնեց Համազգայինի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութեան, որ միշտ զօրավիգ կը կանգնի երաժշտանոցի գործունեութիւններուն: Նաեւ շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց, որոնք սատար կը հանդիսանան երաժշտանոցի գործունեութիւններու յաջողութեան:

Երաժշտական կատարումներով յաջորդաբար ելոյթ ունեցան 16 ձայնամարդութեան եւ երկու դաշնամուրի շրջանաւարտներ, որոնք գեղեցիկ կատարումներով հրապուրեցին ներկաները: Ձայնամարդութեան շրջանաւարտներուն դաշնամուրի նուագակցութեամբ կ'ընկերակցէր ձայնամարդութեան ուսուցչուհի տիկ. Գայիանէ Սիմոնեան-Տերեանը:

Հունկ, վարչութեան ատենապետին ձեռամբ յատուկ յուշանուէրով պարգեւատրուեցաւ տիկ. Կարինէ Հաւանճեան-Զէչէճեանը, երաժշտանոցէն ներս իր 33-ամեայ ծառայութեան համար:

Այնուհետեւ, տեղի ունեցաւ վկայականաց բաշխում, ձեռամբ արժանապատիւ Զահանայ Հօր եւ ներկայութեամբ Շրջ. Վարչութեան ներկայացուցիչ ընկի. Շուշիկ Ղազարեանի, վարչութեան ատենապետին, երաժշտանոցի տնօրէնուհիին եւ ձայնամարդութեան ուսուցչուհիին: Վկայուեցան 18 ձայնամարդութեան եւ չորս դաշնամուրի հետեւեալ շրջանաւարտները:-

Ձայնամարդութիւն՝ Յակոբ Յովհաննէսեան, Արամ Զասիս, Հուրի Պերպերեան-Վերտանեան, Յակոբ Աշակերտեան, Յովիկ Պարսումեան, Ակաբէ Ֆրանքեան, Արման Տէր Պետրոսեան, Կալին Պալապանեան, Գարլա ալ-Նահի, Մարիա Չիչեան-Պայրամեան, Ժագ Պոզեքալեան, Մարիա Պերպերեան-Փամպուրեան, Տիգրան Այնթապալեան, Մեղեղի Փամպուրեան, Գերոզ Արոյեան, Նայիրի Պարսումեան, Ռաֆֆի Պօշկեղէնեան եւ Սիւս Պասալ:

Դաշնամուր՝ Փաթիլ Զէչէճեան, Անի Պօղիկեան, Մարիա Պարոնեան եւ Կասիա Պարոնեան:

Ապա քահանայ հայրը փոխանցեց իր սրտի խօսքը: Ան շնորհաւորեց մշակութային շնորհքով եւ տաղանքով օժտուած շրջանաւարտները եւ գնահատեց անոնց ուսուցիչներուն աշխատանքը: Զահանայ Հայրը փոխանցեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր բարեմաղթութիւնները Համազգայինի «Բարսեղ Կանաչեան» երաժշտական միավորի վարչութեան եւ ողջ անձնակազմին, ապա «Պահպանիչ» աղօթքով փակեց հանդիսութիւնը:

ՈՒՔՐԱՆԻԱՆ, ՄԵՐ ԱՊՐԻԼՆ ՈՒ ԱՐՑԱԽԸ

Գեորգ Պետիկեան

Արդէն Ապրիլ ամիսն ենք եւ «շնորհիւ» արագավազ իր օրերուն, շուտով կը հասնինք անոր 24-ին՝ Հայոց Յեղասպանութեան յիշատակման թուականին, որ մեզի՝ հայերուս համար երկրի եւ երկնքի վիշտն է: Այս թուականին, ամէն տարի, տեսակ մը ծանր շունչ ու հով կը փչէ մեր յիշողութեան վրայ:

Ազգովին երկար կը մտածենք եւ նոյնքան ալ կը յիշենք: Տակաւին մեզմէ շատ քիչեր ալ կը վերյիշեն, որ 107 տարի առաջ մեզի, մեր պապեանական երկրէն, տուններէն եւ հողերէն դուրս դրին: Մեզ կոտորեցին, աքսորեցին: Ֆիզիքական շատ ծանր տառապանքներ կրեցինք ու միլիոն ու կէս նահատակ տուինք: Ենթարկուեցանք անմարդկային ամէն տեսակի ցնցումներու:

Ահա մեր ճակատագիրը: Ու այս բոլոր բռնութիւններէն, ջարդերէն, զանազան բանակներու դաժան ներխուժումներէ ետք, տոկացինք ու տարիներ ետք, սթափելով, լոյս աչքով աշխարհի մայրաքաղաքներու հրապարակներուն վրայ, իբրեւ արդար բռնուցք, մեր երիտասարդ մարտիկներու արիւնով եւ կամքով արդարութիւն պահանջեցինք:

Տակաւին բոլորին մտքերուն մէջ թարմ է Արցախեան երկու պատերազմերն ու անոնց արդիւնքը: Յաղթանակ, սուգ, անք, փլատակ, գաղթ, պապեանական հողերու բռնագրաւում: Մնացեալը բոլորս ալ գիտենք:

Չեմ կարծեր, որ աշխարհի վրայ մեզի չափ տառապած ժողովուրդ կա՞: Այլ խօսքով, ո՞չ ոք մեզի չափ տքնած է: Ո՞չ ոք մեզի չափ տեսած ու համտեսած է պատմութեան դառն ու լեղին եւ մանաւանդ աշխարհի անտարբերութիւնը եւ արդարութեան բացակայութիւնը: Մինչեւ այսօր ալ աշխարհը միայն չոր «բերանով» կը խօսի մեր մասին: Այս օրերուն երկար կը մտածենք, թէ ի՞նչ անուն կրնանք տալ այս բոլոր արարքներուն:

Եւ ահա՛, Ուքրանիա, իսկ անդին իրմէ առաջ՝ Արցախ: Ինչպէ՞ս կրնանք մոռնալ: Արդէն երկու եւ անլի ամիսներէ ի վեր այդ Ուքրանիան գրեթէ քար ու քանդ եղած է: Ուքրանացին դրացի երկիրներ ապաստանած է: Սուգ, մահ եւ անք ամբողջ իր հողատարածքին: Չմոռնանք, որ նման ռումբերու եւ «Աթա»ներու հարուածներու լաւապէս ծանօթ ենք: Անոնցմէ կրած ենք նաեւ տառապանքի մեծ բաժինը: Մեզի համար նորութիւններ չեն...:

Բայց նորութիւնը այն է, որ ամէն օր եւ քսանչորս ժամ կը տեսնենք, կը լսենք այս երկրին իրավիճակին մասին, որ դարձած է կամ դարձուցած են աշխարհի ուշադրութեան գլխաւոր կիզակետը: Ձայնասփիւռ կամ հեռատեսիլ, «Այ Ֆօն» կամ «Այ Բատ» միայն Ուքրանիոյ մասին կը խօսին, անոր համար կ'երգեն, կը նուագեն կը հանգանակեն:

Տակաւին այս բոլորին վրայ ի նպաստ Ուքրանիոյ տեղի կ'ունենայ անհաւատալի ու նոյնքան ալ նախանձելի հանգանակութիւններու արշաւ մը: Այսպէս, անհամար նիւթաբարոյական օգնութիւններ, նպաստներ, զէնքերու եւ զինամթերքի արագ եւ անհաշիւ մատակարարում: Երբեմն դո՛ւն քեզի կը մտածես, ըսելով թէ երակի՛ մենք ալ ուքրանացի ըլլայինք. շատ հաւանաբար մեր ժողովուրդի եւ երկրի ճակատագիրը տարբեր իրավիճակ պիտի ստանար:

Շիժառէլի է այս մտայնութիւնը: Խակ տրամաբանութիւն: Մենք ո՛ւր, ուքրանացին ուր: Մտածելու ենք: Մենք միշտ գոհ ենք եղած: Վեց հարիւր տարի՝ որք մնացած ենք, ու երկար սպասած՝ մարդկային «արդարութիւն» կը չուած հաստատումին: Անոր համար անիծած ենք մեր լոյսը, մեր ճակատագիրն ու մեր տեսակը:

Յաճախ մուրացկանի նայուածքով ուրիշներու կարեկցանքը որոնած ենք: Գութի եւ յոյսի մուրացկաններ դարձած: Թափառած ենք երկրէ երկիր: Մնացած ու մանաւանդ երկար սպասած ենք մեծ պետութիւններու դռներուն ու այս իսկ պատճառով դարձած անոնց ձեռքի խաղալիքը: Ամէն օր Աստուած եւ արդարութիւն փնտռած ենք, սակայն ո՞չ ոք կը չուած է փրկելու մեզ: Ո՞չ մէկը մտահոգ է մեր փոքր ածուին ճակատագիրով: Ընդհակառակը՝ կ'ուզեն կլանել մեզ, կ'ուզեն եւ կը փորձեն կրճատել մեր կարողականութիւնը, մեր տեսակն ու արիւնը:

Իսկ այս օրերուն՝ Ուքրանիան եւ ուքրանացին: Ո՞չ մէկ բաղդատական կամ նմանութիւն: Թեւեւ մեր երկրի պատմութիւնը թուրով եւ կրակով շաղախուած է, բայց մեր երկինքն ու անհունը կանգնած են մեր լեռներու կատարներուն:

Արցախ եւ Ուքրանիա: Ծատ նմանութիւն եւ նոյնքան ալ՝ ոչ մէկ նմանութիւն...:

ՀԱՅԵՐԵՆԸ ԿԸ ՉՈՒՐԾԱՆԱՅ (70)

Արմենակ Եղիայեան

Բառագիտական

Օտար ծագում ունին հետեւեալները՝

-Աբեղայ, որ ասորական awila բառն է:

-Վարդապետ, որ պարսկերէն է եւ կը նշանակէ ուսուցիչ, խորհրդատու, բարեգործ:

Կիրարկուած է Նոր կտակարանի մէջ. Յիսուսին տրուած տիտղոս Եր մասնաւորաբար իր աշակերտներուն կողմէ, որոնք անոր մէջ կը տեսնէին Նախ եւ առաջ ուսուցիչը: Հետագային ան տրուեցաւ Նաեւ եկեղեցւոյ սպասաւորներուն՝ կուսակրօն քահանաներուն:

-Քահանայ, ունի սեմական ծագում. կը գտնենք զայն փիւնիկերէնի, եբրայերէնի, արամերէնի, ասորերէնի, եթովպերէնի ու արաբերէնի մէջ: Նախապէս նշանակած է ծառայ, բայց Նաեւ հմայող, բախտագուշակ, տընտես, մատակարար (Աճառեան, «Արմատական»):

Քրիստոսի եկեղեցին, ուրեմն, ունի հոգեւոր միայն մէկ կարգ, որ քահանայութիւնն է, զայն կրողը քահանան է, որ իր այս կարգը ստացած է ուղղակի Քրիստոսի աշակերտներէն եւ այնուհետեւ փոխանցած է իր յաջորդներուն:

Հնագոյն հոմանիշներն են «վարդապետ», որ անելի տիտղոս Եր Նախապէս, քան թէ հոգեւոր կարգ, եւ «աբեղայ». այս վերջինը քահանայէն կը գանազանուէր իր կուսակրօնութեամբ, մինչ քահանան ամուսնացեալ սպասաւոր էր:

-Սարկաւագ, աշխարհական, առհասարակ ամուսնացեալ, քահանայի օգնականը:

-Եպիսկոպոս, պատրիարք, կաթողիկոս կամ եպիսկոպոսապետ յունական բառեր են:

Եպիսկոպոսը այն քահանան էր, որ կը հովուէր ամբողջ վիճակ մը կամ թեմ մը, այսինքն՝ մէկէ աւելի համայնքներ: Այլ խօսքով՝ վարչա-տարածքային կոչում էր եպիսկոպոսութիւնը, որ արդէն հաստատուած էր առաքելներու ողջութեան իսկ: «Գործք առաքելոց»-ի թուղթերուն մէջ ակնարկուած է անոնց: Եպիսկոպոսները Նախապէս ամուսնացեալ քահանաներ էին, որոնք «պարտաւոր էին մէկ կին ունենալ*», ինչպէս կը թելադրէ Աստուածաշունչը. հետագային անոնք կ'ընտրուէին կուսակրօններու շարքերէն:

Տարիքին ու վաստակին բերումով՝ եպիսկոպոսին կը շնորհուի արքու-թիւնը:

Վարչական անելի ընդգրկուն իրաւասութիւններով օժտուած քահանաներ են կաթողիկոսը եւ պատրիարքը: Կաթողիկոսական կոչումը մեր եկեղեցին ունեցած է առաջին մէկ օրէն. առաջին կաթողիկոսը ինքը՝ Գրիգոր լուսաւորիչն էր: Իսկ պատրիարքական կոչումը, որուն կրողը արքեպիսկոպոս մըն է, հաստատուած է անելի ուշ՝ 7-դարուն Շրուսաղէմի մէջ, 15-րդ դարու կեսին՝ Պոլսոյ մէջ:

2. Չանգ(ակ) եւ զանգել

Արդի արեւմտահայը մինչեւ վերջերս գիտէր միայն զանգը, այն կոնաձեւ զրնգուն մետաղէ շինուած սարքը, որ օժտուած է արտաքին կոթով մը եւ ներքին լեզուակով մը. այս վերջինով հարուածներ կը տրուին զանգի կողերուն, եւ ան կը սկսի հնչել: Բառս ունի ազատ տարբերակ մըն ալ որ զանգակն է. այս երկուքին միջեւ շօշափելի տարբերութիւն չենք գտներ:

Մեր գրեթէ բոլոր բառարաններուն մէջ հանգիստ կը ննջէ զանգել բայ մըն ալ, որուն կողմը սովորութիւն չունինք նայելու. ես չեմ հանդիպած արեւմտահայու մը, որ գիտնայ այս բային նշանակութիւնը, իսկ «գիտնալու» պարագային... ան կը նշանակէ հնչել կամ հընչեցնել, մինչդեռ այսպիսի բացատրութիւն տուած բառարան չունինք մենք: Այո՛, կը գարմանաք հաւանաբար, բայց այս այսպէս է, զանգել... հնչել կամ հնչեցնել չէր նշանակեր:

Անելի յստակ՝ զանգ եւ զանգել մեր բառարանային բարբերու մէջ առընչութիւն չունին իրար հետ, եւ զանգել-ին արմատը զանգ(ակ)-ը չէ:

Հասպա ի՞նչ է:

***

Գայայեան զանգել-ին դիմաց դրած է. «շաղել, թրել, խառնել, միացնել (անշուշտ հեղուկ մը փոշիի հետ - ԱԵ)»: Ան դրած է երկու ուրիշ հոմա-

նիշներ եւս՝ թրմել եւ մալակոնել... որ կը խնայեմ ընթերցողներուն,... խոնարհիս եւս:

Ինչպէս կը նկատեք, բացարձակապէս ոչ մէկ ակնարկութեան նշոյլը կայ մեզի ծանօթ հնչուն սարքին, այսինքն՝ մեր գիտցած «զանգ»(ակ)-ին:

Յստակօրէն նկատելի է, որ կ'ակնարկուի մասնաւորաբար ալիւրի ու ջուրի կամ որեւէ այլ հեղուկի՝ կաթի, հալած իւրի, խառնուելուն եւ միածոյլ զանգուած մը՝ խմոր մը կազմելու գործողութեան: Եւ մեզի շատ ծանօթ «զանգուած» նոյնարմատ բառը ահա ճիշդ այս գործողութեան արդիւնքն է:

Անշուշտ ոչինչ կ'արգիլէ, որ ալիւրի փոխարէն որեւէ այլ փոշիի՝ աւազի, ցիմենթի, գաճի ջուրի հետ խառնուրդով ստացուած ըլլայ այդ զանգուածը:

Ուրեմն այս ծիրէն ներս գետեղած է Գայայեան զանգել բայը:

Նոյն ծիրէն ներս զայն մեզի կտակած է գրաբարը՝ «Նոր հայկազեան»-ի ճամբով:

Ճիգ մեճեան եւ Տէր Խաչատուրեան կրկնած են Գայայեանը:

***

Այդ միջոցին, սակայն, Հայաստանի մէջ զանգ(ակ) սարքը իմաստային ընդարձակում ապրեցաւ եւ սկսաւ բնորոշել մեզի ծանօթ «հեռախօսը», որ նմանապէս հընչելու յատկութեամբ օժտուած է, եւ այսպէսով հոմանիշ դարձան հեռախօսն ու զանգը: Այս քայլ մը առաջ երթալով՝ հեռախօսելու արարքը կոչուեցաւ «զանգել», այլ խօսքով՝ հոմանիշ դարձան հեռախօսել եւ զանգել: Ճիշդ է, այս հոմանիշ եզրերը ունին որոշ բեւեռացում. արեւելահայուն համար ընդհանրապէս կայ զանգն ու զանգելը, արեւմտահայուն համար՝ հեռախօսն ու հեռախօսելը, այսուհանդերձ ներթափանցումները այնքան ալ հազուադէպ չեն:

Այս առիթով ալ առաջին անգամ ըլլալով արեւմտահայ բառարանի մը մէջ, - իմա՛ հայր Կռանեանինը, - զանգ-ը սկսաւ նշանակել Նաեւ «հեռախօս», իսկ, ինչ որ շատ անելի տարրոգուսակ է եւ տարօրինակ, զանգել բայը իր անսովորական նշանակութեան կողքին, որուն ակնարկեցինք վերը, սկսաւ նշանակել Նաեւ... հեռախօսել: Կայ անելի յատկանշականը. հայր Կռանեան զանգել բային առաջին նշանակութիւնը կը նկատէ «հնչեցնել, հեռաձայնել», իսկ երկրորդ նշանակութիւնը՝ «շաղել, մալակոնել»:

Այս բոլորը՝ արեւմտահայու աշխատելաճոճ թափփաճութեամբ, որ հետեւեալն է. մէկ եւ միասնական զանգել յօդուածին կից Կռանեան դրած է՝ «հնչեցնել, հեռաձայնել, շաղել, մալակոնել»: Այսինքն՝ ներկայացման այս ձեւը կը թելադրէ, որ նոյն բայը՝ զանգել, կը նշանակէ այս բոլորը, այս գոյգ նշանակութիւնները: Ինչ որ պարագան չէ:

Մենք փաստօրէն կը գտնուինք երկու նոյնանուն եւ իրարմէ բոլորովին տարբեր բայերու ներկայութեան. այդ տարբերութիւնը պէտք էր արձանագրել հետեւեալ կերպով՝

- զանգել¹ - շաղել
- զանգել² - հեռախօսել

* «Եպիսկոպոսը պէտք է անարատ ըլլայ, մէկ կնոջ այր» (Տիմոթէոս Բ., 3/2): Նոյնը կը պահանջուի սարկաւագէն:

ՈՒՔՐԱՆՏԻԱՆ,...

Սկիզբ՝ էջ 7

Աշխարհը, ուր կ'ապրինք, ամեն օր կը փոխուի: Ու անհամբեր ամեն օր կը սպասենք, որ գոնէ ձեւով մը մենք ալ իբրեւ ազգ օգտուինք կամ մեզի ալ բաժին իյնայ անոր դրական փոփոխութիւններէն:

Մեր տոհմիկ յատկանիշներու ներշնչումով է, որ կը շարադրուի մեր պատմութիւնը:

Կը հաւատամ, որ անկախ հայրենիքը մեծ հրաշքներ կրնայ գործել այս մարզէն ներս... Եթէ իր ազգային ջիղը առողջ եւ կենդանի պահէ...:

Պահը հասած է հասկնալու համար, թէ ան, որ չունի ինքնապաշտպանութեան կամք, կորով, միջոց,

Նաեւ չունի իրաւունքներու տերը դառնալու «ախորժակ» եւ կամ պատրաստակամութիւն, պիտի զրոկուի խաղաղութեան ծիրէնին: Այնպէս կ'երեւի, թէ մենք պարզապէս կը պայքարինք ճշմարտութեան մը համար: Ու այս մէկը մեզի ո՛չ մէկ տեղ կը հասցնէ: Որովհետեւ...:

Տակաւին կ'ապրինք հայ ըլլալու դժուար եւ սակայն հաճելի փորձառութիւնը: Մեր ժողովուրդը իր դարաւոր պատմութեան ընթացքին սորված է տառապանքի լեզուն եւ սակայն միաժամանակ իբրեւ հաւաքական ապրում եւ ոգեւորութիւն ժառանգած է արիութեան գաղափարը ու իր ծարաւ հոգիով երազներ հիւսած:

Արդե՞օք այս մէկը մոռցած ենք: Չեմ կարծեր: Բայց լրջօրէն մտածել եւ գործել է պէտք:

ՀԱԼԵՊԻՍ...

Սկիզբ՝ էջ 12

Սրբազան Հայրը յորդորեց հատապետները հեղուկացրեց և խոսարհութեամբ հետեւելու Քրիստոսի օրինակին և աղօթեց, որ Քրիստոսի երկնային խաղաղութիւնը մեր բոլորին վրայ հանգչի, յատկապէս մանուկներուն, որոնց օրհնութեան օրն է այսօր:

Պատարագի ավարտին, Առաջնորդ Սրբազան Հայրը թափօրով եւ «Ուրախ Լեռ» շարականի երգեցողութեամբ ուղղուեցաւ դէպի եկեղեցւոյ շրջափակ, ուր ներկայները միասնաբար «Կիլիկիա» մաղթեցող երգեցին: Ապա, կատարուեցաւ մանուկներու օրհնութեան թափօր: Սրբազան Հայրը ձիթեղի ճիւղերով զարդարուն սուրբ խաչով օրհնեց մանուկները:

Տօնախմբութեան ավարտին, եկեղեցւոյ դիմաց ՅԱԸՄ-ի Հալէպի Մասնաճիւղի փողերախումբը հնչեցուց «Կիլիկիա» մաղթեցող, ապա՝ Սուրբիոյ եւ Հայաստանի քայլերգները: Յիշենք, որ ՅԱԸՄ-ի Հալէպի Մասնաճիւղի վարչութեան կազմակերպութեամբ, մասնաճիւղի փողերախումբն ու սկաւոտները, Ծաղկազարդի տօնին առիթով, ամենաբար տողանցեցին Հալէպի հայկական թաղամասերէն ներս:

Հաւատացեալները օրհնուած ճիւղեր ստանալով, աղօթքով եւ բարեմաղթութիւններու փոխանակումով վերադարձան իրենց տուները:

ՀԱԼԵՊԻ ՆԱՅՍՈՒՆԱԿԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 12

Մասնաճիւղին եւ Սուրբիոյ Շրջանային Վարչութեան, որոնք սերտօրէն միաձուլուած կը մտնեն:

Այնուհետեւ շեշտեց, որ կարելի չէր անջատել Հայագիտական Հիմնարկի պատմութիւնը Հալէպի հայ համայնքի կրթական կեանքի պատմութենէն եւ մայրենիի պահպանման հոլովոյթէն:

Աւարտաճառի առաջին մասի առաջին ենթավերնագիրին ներքեւ Պատմական Անկախութեան միջազգային կազմակերպութեան կողմէն Հայ Կրթական եւ Կրթաշինչի եւ անոր Կրթական տարածքին, իսկ երկրորդ ենթավերնագիրին ներքեւ կը ներկայացուէին Սուրբիոյ Համագործակցութեան Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութիւնը եւ Հայագիտական Հիմնարկի Հիմնադրութեան Նախադրեալները:

Այս բաժնին մէջ Ուրիշիկեան շեշտեց, որ Համագործակցութեան Հալէպի Հայագիտական Հիմնարկը, իր բեղուն գործունէութեամբ, նախ գաղութիս, ապա Միջին Արեւելքի ու Սփիւռքի մէջ որակաւոր մարդու զարթոնքը հանդիսացաւ՝ կազմաւորելու անաղարտ մայրենիի պաշտպաններ, մշակութային կեանքի սուրբալիներ, հայերէնաւարդ ուսուցիչներ, մանկավարժներ եւ ազգային գործիչներ:

Երկրորդ մասը կ'ընդգրկէր Համագործակցութեան Հալէպի Հայագիտական Հիմնարկի հիմնադրութիւնն ու գործունէութեան առաջին եւ երկրորդ շրջանները՝ (1996-1999) եւ (2000-2003) տարիներուն, ինչպէս նաեւ հիմնարկի հիմնադրութեան նպատակը, ծրագիրը, կանոնագիրը,

պաշտօնական բացումը, տարեկան գործունէութիւնը, դասաւանդուած նիւթերը, դասախօսները եւ ներկայացուած ավարտաճառերը:

Ուրիշիկեան երկրորդ մասի առաջին ենթավերնագիրին ներքեւ անդրադարձ կատարեց Համագործակցութեան եւ անոր քառամեայ ընթացքին՝ (1996 -1999), լուսարձակի տակ առաւ Սուրբիոյ Շրջանային Վարչութեան յարատեւ ճիւղերը՝ յաջողութեամբ պատկերելու իր իսկ ձեռնարկած ծրագիրին իրագործումը:

Շրջ. Վարչութեան հիմնական նպատակը եղած է Հայագիտութեան հակում ունեցող ուսանողներուն ուսումնառութեան առիթ ընծայել, որակաւոր մարդու պատրաստելու մասնաւոր՝ ազգային կեանքէն ներս մտաւորականներու կազմաւորման ենթահող հայթայթել:

«Հայագիտական Եռամեայ Դասընթացք»-ի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցած է 1 Նոյեմբեր 1996-ին՝ եռամեայ ծրագիրով, ապա փոխարինուելով քառամեայ ծրագիրով մը, Հայագիտական հիմնարկը ծնունդ տուած է 13 ուսանողներէ բաղկացած անդրանիկ հունձքին՝ 1 Օգոստոս 2000-ին:

Երկրորդ մասի երկրորդ ենթավերնագիրը կը յուշէր հիմնարկի գործունէութեան Բ. Շրջանը՝ (2000-2003 թթ.), որուն ընթացքին շրջանաւարտները պաշտօնական վկայագիրներով, հրապարակային հանդիսութեամբ կը վկայուին 4 Օգոստոս 2001-ին եւ որպէս անդրանիկ հունձք կը կոչուին «Աղբալեան» սերունդ: Անոնցմէ շատեր կը դառնան հայերէնաւարդ ուսուցիչներ եւ ներդրում կ'ունենան համայնքի կրթամշակութային կեանքին:

Այստեղ անհրաժեշտ է յիշել, որ միաւորի վարչութիւնը ձեռնարկած է նաեւ Առաւելեան Դասընթացք-Լսարանի մը՝ երկու տարուան խտացեալ ծրագրով:

Բ. Հունձքի 7 շրջանաւարտները 7 Օգոստոս 2003-ին հրապարակային ձեռնարկով մը մատուցած են իրենց ավարտաճառերը:

Ուշագրաւ է նոյն շրջանին ուսումնական ծրագրի վերամշակումը Երեւանի «Խաչատուր Աբովեան»-ի Անուան Պետական Մանկավարժական Համալսարանի ծրագրին հիման վրայ:

Երրորդ մասով Դաւիթեան ներկայացուց հիմնարկի երրորդ շրջանը (2004-2011), որուն ընթացքին կնքուած է Երեւանի «Խաչատուր Աբովեան»-ի անուան Մանկավարժական Համալսարանի հետ պայմանագիրը եւ սկսած է Հայագիտական Հիմնարկ-Հայաստան գործակցութիւնը, որպէս անկիւնադարձ հիմնարկի գործունէութեան երթին: Այս մէկը առիթը ընծայած է խոստովնալից շրջանաւարտներուն իրենց ուսումնառութիւնը շարունակելու յիշեալ համալսարանէն ներս, ուր երկու տարի ուսանելէ ետք կարելիութիւն պիտի ունենային ձեռք ձգելու համալսարանի համապատասխան վկայագրերը:

Ուսումնասիրութեան երրորդ բաժնին անմասն չէր կրնար մնալ նաեւ հիմնարկի իրավիճակը Սուրբիոյ տագնապի տարիներուն: Այս

մասը կը կրէր «Համագործակցութեան Հալէպի Հայագիտական Հիմնարկը Սուրբիական Տագնապի Տարիներուն» (2011-2016 թթ.) խորագիրը: Այնտեղ կը յիշուէին տագնապէն յառաջացած դժուարութիւնները եւ անոնց յաղթահարումը՝ նուիրեալներու ջանքերով:

Աւարտաճառին օգտագործուած աղբիւրներէն Անին Նշեց Համագործակցութեան Սուրբիոյ Շրջանային Վարչութեան եւ Հայագիտական Հիմնարկի տեղեկագիրներն ու արխիւները, ինչպէս նաեւ Բերիոյ Հայոց Թեմի պաշտօնաթերթ «Գանձասար»-էն քաղուած յօդուածներ եւ թղթակցութիւններ, նաեւ այլ փաստաթուղթեր եւ համացանցային տեղեկութիւններ:

Աւարտաճառի վերջին բաժինը կ'ընդգրկէր եզրակացութիւնը եւ յաւելուածները, ապա՝ մատենագիտական ցանկը, արխիւային նիւթերը եւ վաւերական պատկերները:

Անին եւ իր ղեկավարը՝ դոկտ. Հուրի Ազեգեանը, իրենց տարիներու աշխատանքին արգասիքը ընծայած էին Համագործակցութեան Հալէպի Հայագիտական Հիմնարկին:

Աւարտաճառին անդրադարձ կատարեցին հիմնարկի դասա-

խօսներ՝ Արփի Սանտեան եւ Լեւոն Շառոյեան, որոնք բարձր գնահատեցին այս համապարփակ, շահեկան եւ ծաւալուն պատմագրական ավարտաճառը, մատնանշեցին գերգնահատելի դրական կետեր եւ կարգ մը բացթողումներ:

Անոնք հաստատեցին, որ ավարտաճառը ստացած է բնոյթը յուշամատենի մը, որ կրնայ կորիզը կազմել հիմնարկի պատմագրական հատորին:

Աւարտին, ղեկավարի իր բովանդակալից խօսքը արտասանեց դոկտ. Հուրի Ազեգեան, որ անդրադարձաւ Հիմնարկի առաքելութեան, ապա շեքմապէս գնահատեց Անին ջանասիրութիւնը ու շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին:

Համագործակցութեան Սուրբիոյ Շրջանային Վարչութեան ատենապետ Մարալ Տիգրայեան իր համառօտ խօսքով անդրադարձաւ այս տարեշրջանին յառաջացած հիմնարկի Գիտական Խորհուրդին, նախատեսուած ծրագրին եւ հիմնարկի կրթական համակարգին:

Շատեր անցան այս հիմնարկէն, սրբավայրէն եւ տակաւին կու գան նորերը ...
Երթը կը շարունակուի...

ՄԵՐ ԽՈՐԱՆՈՅԸ...

Սկիզբ՝ էջ 6

Քարնը եարոք	սմբուկի փորբաց
Քեպապ (սալաթա)	սմբկաղցան
Քըզարթմա	սմբկախորով
Օթուրթմա	տուտուզիկ*

Կը կարողանք այս ոչ ամբողջական ցանկը եւ կը մտածենք՝ բայց ինչո՞ւ այս անունները տարածուած են գտած մեր մէջ, օրինակ սմբկեղինձը, սմբկալափը, սմբուկի փորբացը, կամ ուշքաթափը, սմբկաղցանն ու սմբկախորովը, բոլորն ալ բաւական հաճելի անուններ ...

Կը մտածենք եւ տխրութեամբ կը հաստատենք, որ իր հողին վրայ ապրող ժողովուրդը մը յամճախ ուշադիր չըլլար լեզուին, որովհետեւ հողը կայ, որուն վրայ ինք ամուր ոտքերով հաստատուած է, մինչ Սփիւռքի մէջ, օրինակ, մեր լեզուն դարձած է հող, որուն վրայ կը փորձենք հաստատուն կենալ, մեր ինքնութիւնը հաստատել: Այս է պատճառը, որ մեզ մէջ շատ շատեր անկախութեան սկիզբի տարիներուն զարմանքով դիտեցին հայրենի ժողովուրդին անփութութիւնը լեզուին հանդէպ: Ի վերջոյ Արեւմտահայաստանը մեր երկիրն էր, մեր պապեանական հողերն էին, եւ եթէ մեր կերակուրներուն անունները թրքերէն էին, ատիկա ոչինչ կը փոխէր իրականութենէն:

Այսօր սակայն անզօր բարկութեամբ կը դիտենք, թէ ինչպէ՞ս վստահելով այդ անուններուն, մեր ճաշատեսակներն իսկ կը խլուին մեզ մէջ եւ կը դառնան «իրենց»:

Վերջերս սակայն Երեւանի կարգ մը ճաշարաններ, ինչպէս «Պրիոշ» սրճարանն ու «Լուսին Ազուլեցի» տուն թանգարանին սրճարան-ճաշարանը, սկսած են հայկական անուններով իսկական հայկական ճաշատեսակներ հրամցել, բաներ, որոնք ամբողջովին նորութիւն են մեզի համար, որովհետեւ վաղուց դուրս ինկած են մեր առօրեայ ճաշատեսակներու ցանկէն:

Միսիթապիսութիւններէն մէկը շատ հետաքրքրական է՝ «Ճաշեր եւ կնճոյք Հին Հայաստանի մէջ», Ս. Ղազար մայրավանքը տպուած, 1912 թուականին:

Գիրքը կը սկսի շտեմարան-ամբար-մառան բառերէն՝ առաջինը՝ ընդհանուր պարէնի համար, երկրորդը՝ արմտիքի, իսկ երրորդը՝ միայն գինիի յատուկ: ղժբախտաբար սակայն այսօր այս բառերը կորսնցուցած են իրեն իմաստի նուրբ տարբերութիւնները. մնացեր է մառանը, այն ալ միայն կարգ մը գաղութներու մէջ գործածուող:

Այս գիրքը իսկայ շտեմարան մըն է մեր տոհմիկ ամանութիւններուն եւ իր ծածքին տակ կը պահէ ոչ միայն անունները գուտ հայկական ճաշատեսակներուն, այլ նաեւ կ'ընէ անոնց պատրաստութեան եղանակն ու ճաշակելու ե՞րբ յարմար ըլլալը. օրինակ գլուխ մը յատկացուած է պարզ մահկանացուներու ճաշերուն, այլ գլուխ մը՝ վանականներու ընթրիքին, ուրիշ մը՝ պահոցի եւ ուտիքի օրերու տարբեր ճաշատեսակներու մասին է եւ այլն:

Հակառակ իր խիստ հետաքրքրական ըլլալուն, այս աշխատասիրութիւնը այսօր մոռացութեան մատնուած է:

Այս բոլորը կ'ըսուի եւ կը գրուի միայն ու միայն յիշեցնելու համար, թէ որքան դիւրացած է մեզմէ մեր աննիւթեղէն մշակոյթն իսկ խլելը, սկսելով մեր լեզուէն, հասնելու համար մեր խոհանոցին:

Անդրադառնալով թերեւս սկիզբ մը կ'ըլլայ մեր մշակոյթին եւ լեզուին հանդէպ շատ անելի գուրգուրանք դրսեւորելու:

ԻՆՉ ԿՐՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

ԽՈՅ
Ձեր ժամանակը մի՛ վատնեք: Եթե ձեր գործերը ըստ առաջնահերթության շարքը ամեն ինչ կը հասցնեք ընել:

ՑՈՒԼ
Մի՛ շտապեք պատասխանատու գործեր ստանձնել, որովհետև ձեզ շրջապատողները յաճախ պիտի խանգարեն ձեզ:

ԵՐԿՈՐԵԱԿ
Վստահեցե՛ք ձեր ներքին ձայնին, անոր յուշումներուն շնորհիւ պիտի կարենաք իրականացնել ձեր հին նպատակները:

ԽԵՑՊԵՏԻՆ
Խուսափեցե՛ք շտապողականութենէն: Այս շաբաթ շատ բան կախուած է ձեր նպատակաւացութենէն եւ խոչընդոտները յաղթահարելու ձեր ունակութենէն:

ԱՌԻԾ
Ձեր յամառութեան շնորհիւ այս շաբաթ յաջողութեամբ պիտի կարենաք անարտին հասցնել ձեր ծրագրերը:

ԿՈՅՍ
Համբերող եղե՛ք: Դիւրին չէ բոլորին հետ լեզու գտնելը: Խելամիտ վարուելով պիտի յաջողիք լուրջ վիճաբանութիւններէ խուսափիլ:

ԿԵՒՈՋ
Այս շաբաթ աստղերը ձեր օգտին պիտի աշխատին եւ պիտի հասնիք ձեր ձգտումներուն: Հաւանական է, որ անսպասելի աղբիւրէ մը դրամական մեծ մուտք ունենաք:

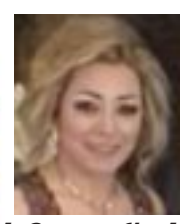
ԿԱՐԻՃ
Յագեցած ու շատ հետաքրքրական շաբաթ մը կը սպասե՛ք ձեզի: Նորութիւն մը պիտի բերէք ձեր կեանքին մէջ:

ԱՂԵՂՆԱՌՐ
Պատրանքներ մի՛ կառուցեք ու աշխատեցե՛ք առարկայականօրէն գնահատել ձեր ուժերը: Նոր ծանօթներու հետ շատ մի՛ անկեղծանաք, զգօս եղե՛ք, որովհետև անոնք կըրնան ձեզ մոլորեցնել:

ԱՅԾԵՂՋԻՐ
Գործնական բանակցութիւններու ժամանակ պէտք է զգոյշ ըլլալ: Նոր գործընկերները ձեզի ճիշդ պիտի չհասկնան: Փորձեցե՛ք ձեր միտքերը ճիշդ ձեռով արտայայտել:

ՋՐՅՈՍ
Յետաձգեցե՛ք կարելոր որոշումներն ու լուրջ գրոյցները: Փորձեցե՛ք ձեր զգացումները հասկնալ: Նաեւ մտածեցե՛ք ձեզ շրջապատողներուն մասին: Ուրախ լուրերը պիտի ճոխացնեն ձեր շաբաթը:

ՋՈՒԿ
Յարմար շաբաթ է հին եւ նոր ծանօթներու հետ շփուելու եւ ժամանակ անցընելու համար: Գործնական նպաստաւոր առաջարկներ պիտի ստանաք եւ պիտի չմերժեք:

Սոնա Տէր Պողոսեան-Տարաքճեան

ՉԱՏԿՈՒԱՆ ՀԱԿԻԹԱԽԱՂԻ ԾԱՌ ՊԱՏՐԱՍՏԵԼՈՒ ԱՄԱՆԴՈՅԹԸ

Չատկուան ընթացքին ծառեր եւ ճիւղեր հաւկիթներով զարդարելու գերմանական ավանդույթը երկար պատմութիւն ունի:

Հաւկիթը հինէն ի վեր կը համարուի կեանքի խորհրդանշան: Հաւկիթները կը կախուին ծառի կտրուած ճիւղերուն վրայ, որոնք տուն կը տարուին:

Այս ավանդույթը ծնունդ առած է Նախ Գերմանիոյ ապա Աւստրիոյ, ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ մշակութային ազդեցութեան տակ գտնուող շրջաններուն մէջ, ետքը տարածուած է նաեւ Միացեալ Նահանգներ ապա՝ Միջին Արեւելք:

Չատկուան ծառերը երբեմն կը զարդարեն Մայիս ամսուն, Սուրբ Ծնունդին, Երրորդութեան օրը եւ ամառնային արեւադարձին:

Գերմանական Չատկուան ավանդութիւնները կը ներառեն նաեւ ջրհորի ձեւաւորումը (Osterbrunnen), Չատկուան յատուկ նապաստակները (Osterhasen) եւ խարոյկները (Osterfeuer):

Քրաֆթ անունով գերմանացի մը եւ իր ընտանիքը սկսած են ծառը առաջին անգամ զարդարել 1965-ին՝ 18 կերպընկալե հաւկիթներ կախելով անոր վրայ: Ապա տարուէ տարի անելուցած են հաւկիթներուն թիւը: Այս բոլորը եղած է Ֆոլկեր Քրաֆթի մանկութեան երազը, 1994-ին Քրաֆթի ծառին վրայ կախուած էր շուրջ 350 հաւկիթներ: Ծառը բնական էր, հողին մէջ աճող, իսկ անոր աճելուն գուգահեռ անելի շատ հաւկիթներ կը տեղադրուէին ծառին վրայ, որպէսզի յարգարանքը կատարելագործուէր: Քրաֆթները պահած են իրենց տան մէջ օգտագործուած գրեթէ բոլոր հաւկիթներուն պատեանները եւ զանոնք ներկելով կախած են ծառէն:

1994-էն մինչեւ 2009 Քրաֆթները ծառին վրայ կախած են շուրջ 700 Չատկուան յատուկ գունաւոր հաւկիթներ:

2012-ին Չատկուան ծառը արդէն ուներ 10.000 հաւկիթ, այս քանակին հասնելով Քրաֆթ որոշած էր այլեւս նոր հաւկիթներ չաւելցնել ծառին:

Քրաֆթի ընտանիքը ծառը զարդարել կը սկսէր Փետրուար ամիսէն մինչեւ Մարտի վերջը՝ Չատիկէն շուրջ չորս շաբաթ առաջ:

Հաւկիթ

Ծառի յարդարման համար օգտագործուած բոլոր հաւկիթները դատարկ էին, կ'օգտագործուէր միայն անոնց կճեպը: Քրաֆթ ընտանիքի անդամներ որոշ նախ շերտով գոյն-գոյն կը ներկէին այդ հաւկիթները: Ամեն տարի կ'ընտրէին նոր նիւթեր՝ գծելու հաւկիթներուն վրայ: Անոնք կը գծէին նոյնիսկ աշխարհահռչակ շէնքեր, դէմքեր եւ այլն...:

Հայկական Աւանդույթը

Հայ հաւատացեալները Չատկուան շաբաթը հաւկիթը կարմիր եւ այլ գոյներով կը ներկեն: Հաւկիթը

կը համարուի Յարութեան եւ նոր կեանքի խորհրդանշան: Կարմիր գոյնը կը խորհրդանշէ խաչեալ Յիսուսի կենարար արիւնը, որ թափեցաւ մարդկութեան փրկութեան համար, իսկ մնացեալ գոյները կեանքն ու գարունը կը խորհրդանշեն: Ըստ Ս. Գրիգոր Տաթևացիի՝ հայերը միայն Չատկին հաւկիթ կը ներկեն: Ինչպէս իմաստուններ կ'ըսեն. «Արտաքին կեղեւը նման է երկինքին, թաղանթը՝ օդին, սպիտակուցը՝ ջրին, դեղնուցն ալ՝ երկրին: Իսկ կարմիր գոյնը կը յուշէ, որ աշխարհը Քրիստոսի արիւնով ներկուեցաւ: Մենք կարմիր հաւկիթ մեր ձեռքերուն մէջ առնելով՝ կը հռչակենք մեր փրկութիւնը»:

ԻՆՉՊԵՍ ԽԱՇԵԼ ԵՒ ՆԵՐԿԵԼ ՀԱԿԻԹՆԵՐԸ

Որպէսզի հաւկիթները լաւ գոյն ստանան, պայման է օգտագործել միայն ճերմակ տեսակները:

Հաւկիթները ներկելէ առաջ անհրաժեշտ է զանոնք լուալ կամ մաքրել քացախով, որպէսզի

դիրաւ ներթափանցել եւ թունաւորումներ պատճառէ:

Քիմիական ներկերը նախընտրելի է օգտագործել պարպուած, փայտեայ կամ կաւէ հաւկիթները ներկելու համար, քանի որ ասոնք զար-

գոյները ջինջ եւ յատուկ ըլլան: Խաչելու պահուն աղ անելցնել ջուրին մէջ, որպէսզի հաւկիթներուն պատեանը չճաթի:

Հաւկիթները ներկելէ ետք պէտք է զանոնք շփել ձեռով՝ գոյները անելի վառ դարձնելու եւ փայլը տալու համար:

Շատերուն կը թուի, թէ հաւկիթ ներկելու ժամանակ իրենց գործը հաւկիթի կեղեւին հետ է, մինչդեռ վերջինս շատ բարակ է եւ նուրբ, իսկ ներկերուն մէջ առկայ վտանգաւոր նիւթերը կրնան

դարանքի կը գործածուին: Իսկ ուտելու հաւկիթները գունաւորելու համար յանձնարարելի է օգտագործել ավանդական ձեւեր եւ բնական ներկանիւթեր, քանի որ զանոնք ուտողներուն առողջութիւնը եւ անվտանգութիւնը անելի կարելոր է:

Բնական ներկանիւթեր են սուրճը, ճակնդեղը, սաֆրանը, կարմիր կաղամբի տերեւները, կարմիր սոխի տերեւները եւ ազատքեղը: Այս բոյսերը պէտք է խաշել հաւկիթներուն հետ, իւրաքանչիւրէն գոյն մը ստանալու համար:

Ռաֆֆի Սիկահեան

ՏԵՂԱԿԱՆ

ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸՆ

-Սուրիոյ Պասքեթի աղջկանց Բ. դասակարգի մրցումներուն, ՅՄԸՄ-ի մարզադաշտին մէջ աղջկանց Ա. խումբը անգամ մը եւս յաջողեցաւ 57 - 67 արդիւնքով պարտութեան մատնել Դամասկոսէն ժամանած Ֆէյհաը: Այս յաղթանակով ՅՄԸՄ-ի աղջկանց կազմը իրաւունք ունեցաւ մաս կազմելու աւարտական քառեակին, մրցակից ունենալով Յալէպի Յուրիէն, Լաթաքիոյ Յըթթիւնը եւ Դամասկոսի Աշրաֆիէն: Մրցումները տեղի պիտի ունենան երթի եւ դարձի փուլերով: Առաջին երկու դիրքերը գրաւող խումբերը կը բարձրանան Ա. դասակարգ:

-Սուրիոյ Ֆուտպոլի Ա. դասակարգի պիտիւնութեան մրցումներուն, Յալէպի մէջ տեղի ունեցած իթթիհատ ընդդէմ Ուսասպէ հանդիպումին իրաւարարը 76-րդ վայրկեանին դադրեցուց հանդիպումը՝ դաշտէն ներս տիրող անկարգապահ վիճակին պատճառով: Յանդիպումին արդիւնքը մնաց անորոշ:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

ՔՈՒԵՅՐՈՉ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԶԱՒԱԶԱԿԱՆ ԼԵՏՅ

Կիրակի օր Եգիպտոսի Ֆուտպոլի Դաշնութիւնը յայտարարեց հաւաքականի փորձուկալցի մարզիչ Գարոս Զուէյրոզի պաշտօնանկ ըլլալուն լուրը: Յատուկ յայտարարութեամբ դաշնութիւնը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց փորձուկալցի մասնագէտին՝ անդրադառնալով անոր տարած աշխատանքին, աւելցնելով որ գոյգ կողմերը համաձայնաբար որոշեցին չեղել համարել իրենց միջեւ կընքուած պայմանագրութիւնը: Զուէյրոզ իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց Եգիպտոսի Ֆուտպոլի պատասխանատուներուն իրենց ցուցաբերած աջակցութեան համար, յայտնելով, որ իր մարզիչութեան ասպարէզին մէջ լաւագոյն շրջաններէն մէկը անցուցած է Եգիպտոսի մէջ: Աւելցնենք, որ պայմանագրութիւնը նախատեսուած էր մինչեւ 2022-ի աւարտը:

ՍԻԹԻ-ԼԻՎԵՐՓՈՒԼ ԶԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ԶԱՒԱՍԱՐ ԱՐԴԻՆՔՈՎ ԱՄՐՏԵՑԱՄ

Անգլիոյ առաջնութեան 32-րդ փուլի մրցումներուն, պիտիւն եւ առաջատար Մանչեսթըր Սիթին դիմաւորեց Լիվըրփուլը: Յանդիպումը աւարտին հասաւ 2 - 2 հաւասարութեամբ: 5-րդ վայրկեանին քաթալոնացի Խոսէ Զուարտիուլային գլխաւորած խումբին կողմէն բացումը կատարեց պելճիքացի կիսապաշտպան Զեւին տէ Պրիւնը: 13-րդ վայրկեանին արձանագրուեցաւ հաւասարութիւնը փորձուկալցի յարձակող Տիեյո ժոտանի միջոցաւ: Չոյգ խումբերուն յարձակումները շարունակուելով, 36-րդ վայրկեանին Սիթին անգամ մը եւս կրցաւ անցնիլ առաջ կրկնապատկելով կազմի խաղին արդիւնքը: Երկրորդ կիսախաղի առաջին վայրկեանին Լիվըրփուլ դարձեալ յաջողեցաւ հաւասարիլ շնորհիւ սենիկալցի Սատիօ Մանէին:

Աւելցնենք, որ 31-րդ փուլի աւարտին, Սիթին մէկ կէտի տարբերութեամբ գլխաւորեց աղիւսակը, իրեն յաջորդեց Լիվըրփուլը:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԻ 386)

Պատրաստեց՝ Մարինա ԶիլԱբօշեան-Պօղիկեան

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1									■			
2		■								■		
3				■		■		■	■	■		
4							■					
5										■	■	■
6		■		■	■	■			■			
7				■	■	■					■	
8									■			
9		■	■	■	■			■				
10			■									
11						■			■			
12	■											■

Յորիզոնական

1. Զպարտ, յոխորտ: Իշխան:
2. Բնաջնջել: Զակառակ՝ յարաբերական դերանուն:
3. Զակառակ՝ աղեղի թել: Ժխտական նախածանց:
4. Անուանել: Զայ երգչուհի:
5. Լաւացնել:
6. 690: Ծալք:
7. Զակառակ՝ ափսոս:
8. Բանաստեղծ: Ծամբայ:
9. Իգական անուն: Դժուարակիր:
10. 7070: 420: Զակառակ՝ անտարբեր:
11. Զակառակ՝ տկար: Կրկնուած ձայնաւորներ: Զայկական մականուններու վերջավանկը:
12. Դազարոս Աղայեանի վիպակներէն:

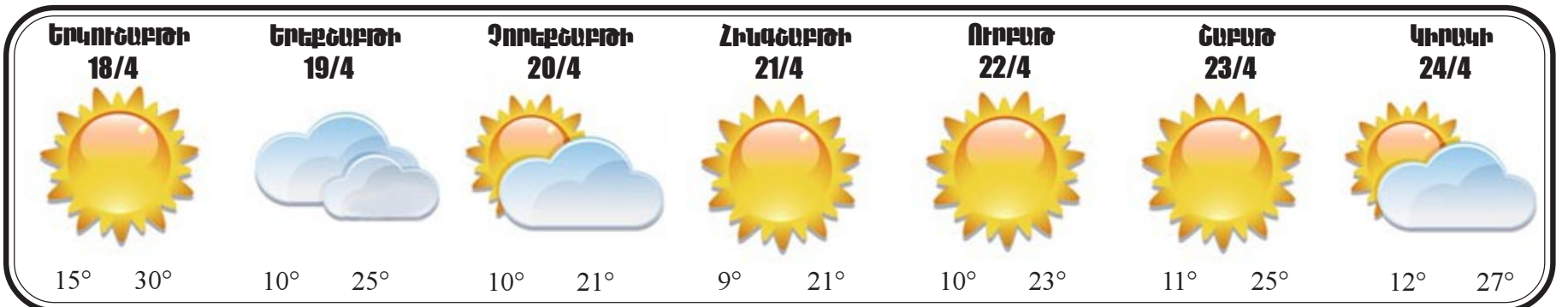
Ուղղահայեաց

1. Սերոբ Վարդանեանի ծածկանունը:
2. Արական անուն: Կրկնուած ձայնաւորներ: Ոչխարներու խումբ:
3. Ոլորուն: Զակառակ՝ 606:
4. Անձնական դերանուն: Զակառակ՝ ժամանում: Կրկնուած ձայնաւորներ: Զակառակ՝ 5400:
5. Չարդարել: Կատակ:
6. Զակառակ՝ երկբարբառ: Չայնանիչ: Տառի մը անունը:
7. Խառնատառ՝ սլաք: Զակառակ՝ շաղկապ: Զակառակ՝ երկբարբառ: Զակառակ՝ տառի մը դրացիները:
8. 55: Աշխարհի ամենէն երկար գետը (6657ք.մ.): Գիրկ:
9. 630: Զակառակ՝ 650:
10. Շքեղ, մեծաշուք:
11. Չեփիւ: Սրբուհի մը:
12. Վայրկեան: Պարսկաստանի մայրաքաղաքը:

ԽԱԶԲԱՌ (ՄԻ 385)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	ս	ի	լ	ի	հ	տ	ր	ի		ա	լ	
2	ե	ր	ա	ր	մ	է	տ		յ	ո		
3	ւ	ա	լ		մ				ա	ր	ւ	
4	ե	պ	ս	տ	ի	կ			լ	ա	ս	
5	ո	ա		ձ	ա	լ		ի		լ	ա	
6	ե	շ			պ	պ	ի		ա	ա	ճ	
7	լ	տ			ա	մ			ա	ր	ա	
8			ն	ա	ե	տ	ա			հ	ա	ճ
9	ա	ժ	ա	ն	ա	յ	տ					
10	տ	է	ր	ա	ր		ա	ս	ո	ւ	ն	
11	ե	ե	ր	ա		ք	ա	ւ	ի	է		
12	ն		կ	ա	ր	գ		կ		տ		

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱԼԵՂԻ Ս. ԱՍՏՈՒՄՍՅԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ՄԵՋ ԵՂԻՍԿՈՂՈՍԱԿԱՆ ՊԱՏԱՐԱՓՈՎ ԵՒ ՀՈԾ ՀԱԽՏԱՅԵԱԼՆԵՐՈՒ ՆԵՐԿԱՅՈՒԹԵԱՐՔ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԵՅԱՒ ԾԱՂԿԱԶԱՐԴԻ ՏՕՆԸ

Կիրակի, 10 Ապրիլ 2022-ի առաւօտուն, Բերիոյ Յայոց Թեմի բոլոր եկեղեցիներէն ներս հանդիսաւորապէս յիշատակուեցաւ մեր Տիրոջ Յիսուս Քրիստոսի Երուսաղէմ մուտքը խորհրդանշող ցնծալի տօնը:

Հալէայի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ եպիսկոպոսական Պատարագ մատուցեց Բերիոյ Յայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Մասիս Սրբ. Եպս. Չօպուեան: Պատարագին ներկայ էին Յայաստանի Հանրապետութեան Հալէայի Գլխաւոր Հիւպատոսութեան Խորհրդական Բարգէն Պաթալեան, Ազգային Գործիչ Վրէժ Եագուպեան, Ազգային Վարչութեան անդամներ, Ազգային Մարմիններու ներկայացուցիչներ եւ հաւատացեալներու հոծ բազմութիւն:

Ձիթենիի ճիւղերով բարեգարդուած եկեղեցւոյ մէջ երեխաներուն մեծաթիւ ներկայութիւնը կ'աւելտեր Տիրոջ յաղթական մուտքը Երուսաղէմ:

«Հրաշափառ» շարականի երգեցողութեամբ, Առաջնորդ Սրբազան Յայրը թափօրով մուտք գործեց եկեղեցի: Ս. Խորանին սպասարկեցին Արժ. Տ. Չարեհ քիւյ. Շաքարեան եւ Արժ. Տ. Խորէն քիւյ. Պերթիգլեան:

Եկեղեցւոյ օրհնաբեր կամարներուն ներքեւ, դպրապետ Բարշ. Սարգիս սրկ. Իսկէնեանի ղեկավարութեամբ, դպրաց դասը Ծաղկազարդի տօնին նուիրուած շարականներու հոգեպարար երգեցողութեամբ համակեց հաւատացեալներուն հոգիները:

Պատարագի ընթացքին կատարուեցաւ ձիթենիի ճիւղերու օրհնութիւն: Հուսկ, Առաջնորդ Սրբազան Յայրը իր պատգամը ուղղեց ժողովուրդին, բնաբան ունենալով օրուան աստուածաշնչական ընթերցումով. «Մեծապէս ուրախացի՛ր, ով Սիոնի՛ աղջիկ, ահաւասիկ արդար Թագաւորը, Փրկիչը, հեգութեամբ քեզի կու գայ»: Սրբազան Յայրը դիտել տուաւ, որ Քրիստոս չեկաւ երկրային իմաստով փրկութիւն շնորհելու մարդկութեան, այլ՝ հոգեւոր փրկութիւն, մաքրելու համար ժողովուրդը իր մեղքերէն: Հետեւաբար, Քրիստոս հեգութեան եւ խոնարհութեան օրինակ հանդիսացաւ եւ ժողովուրդի գաւակները, որպէս սիրոյ գերագոյն արտայայտութիւն, իրենց զգեստները փռեցին Անոր առջեւ:

Մասիս Եպիսկոպոս յայտնեց, որ թէեւ Ծաղկազարդի տօնը Քրիստոսի յաղթական մուտքն է Երուսաղէմ, սակայն ճշմարիտ եւ բուն յաղթանակը Ս. Յարութեան օրը իրականացաւ, երբ Տէրը մեռելներէն յարութիւն առաւ:

Մարինա Հիւլքոզեան-Պողիկեան
Շար. 12 9

ՀԱԼԵՂԻ ՀԱՅԱՓԻՏԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿԻ ԴԵՄՊԱՆ ՄԸ ԵՄ

Չաւարեան Մշակութային Կեդրոնի «Արշիլ Կորքի» սրահէն ներս, 5 Ապրիլ 2022-ի երեկոյեան, Համագ-

Հուրի Ազգեանի մասնագիտական եւ բժախնդիր աշխատանքը՝ խորախուսեց հիմնարկի ուսանողները՝

գայինի Հալէայի Հայագիտական Հիմնարկի Վարչութեան Տնօրէնուհի, հիմնարկի շրջանաւարտ Անի Դաւիթեան-Ուրիշիկեան ներկայացուց իր աւարտաճառը:

Ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Համագայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան, Հիմնարկի վարչութեան, տնօրէնութեան, դասախօսական կազմին, աւարտական կարգի ուսանողներուն եւ հիւրերու ներկայութեան:

Անի Դաւիթեան-Ուրիշիկեան ներկայացուց 135 էջերու վրայ եր-

հիմնարկի քառամեայ ընթացքը աւարտելով իրենց աւարտաճառերը ներկայացնելու եւ արժանանա-

լու հիմնարկի վկայականին: Անի Դաւիթեան ներկայացուց

իր աւարտաճառը, որ կը բաղկանար երեք հիմնական մասերէ, եզրակացութենէ եւ յաւելուածէ: Իւրաքանչիւր մաս կ'ընդգրկէր երկու ենթավերնագիր:

Ան յիշեց երկրի անկայուն վիճակը եւ աղբիւրներ որոնելու սահմանափակ կարելիութիւնները, որոնք դժուարացուցած էին աշ-

կարող «Համագայինի Հալէայի Հայագիտական Հիմնարկը 1996-2016»

խորագիրը կրող իր ուսումնասիրութիւնը, ղեկավարութեամբ՝ պատմական գիտութիւններու թեկնածու, հիմնարկի դասախօս դոկտ. Հուրի Ազգեանի:

Երկրիս դժնդակ այս օրերուն, անոնք իրենց անխոնջ աշխատանքով լուսարձակի տակ առած էին հիմնարկին հիմնադրութենէն՝ 1996-էն մինչեւ 2016 երկարող ժամանակաշրջանը:

Հանդիսութիւնը սկսաւ հիմնարկի տնօրէնուհի Սիլվա Ճապաղջուրեանի խօսքով: Ան հակիրճ կերպով ներկայացուց Անի Դաւիթեանի ու աւարտաճառի հովանաւոր դրկտ.

խատանքին առաջընթացը: Ապա աւելցնելով ըսաւ, որ աւարտաճա-

ռին պատմական բնոյթ տալու համար անհրաժեշտ համարուած է անդրադառնալ հիմնադրութեան Համագայինի Հայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան Հալէայի **Նորա Տանկեօզեան-Սանտրեան** Շար. 12 9